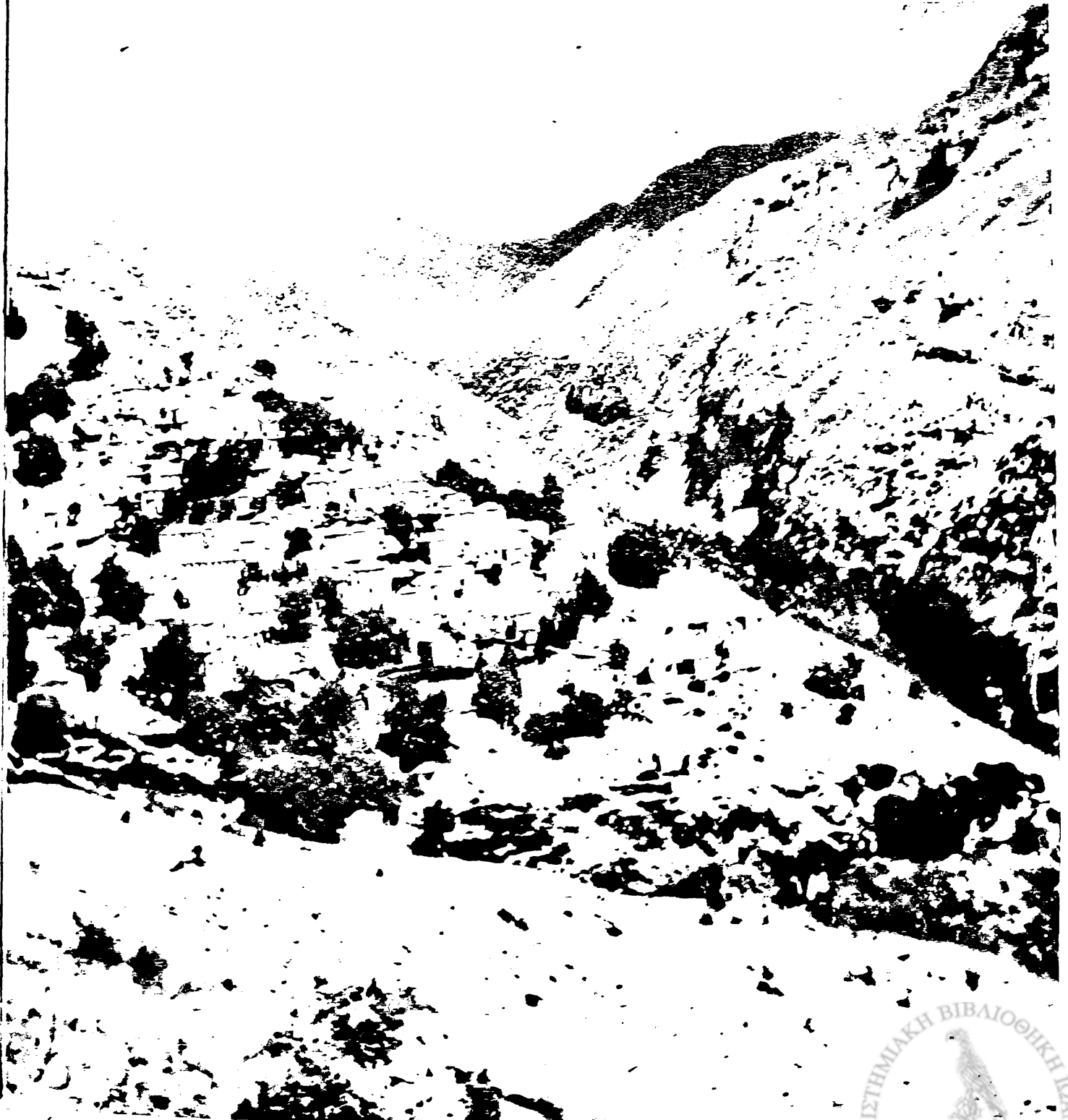

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

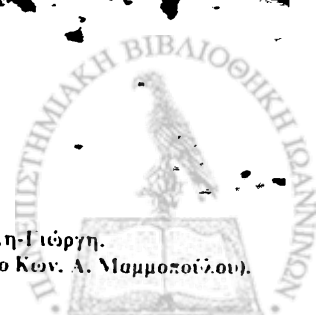
ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ II'	ΤΕΥΧΟΣ 12 ^η	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1987	Εταιρεία Οδός Μανρωταίων 7 Αθήνα 116 79 Τηλ. 36.21.651 - 63.99.783
----------	---------------------------	--------------------	---

Αποψη Σιράκου από τον Άη-Γεώργη.
(Αρχείο Κων. Α. Μαρροπούλου).

ΑΘΗΝΑ 1987

Per. 236

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Ύπαρχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Άνθυπίαρχος
ΧΑΡ. ΔΙΑΜΠΕΗΣ
Άνθυποπλοίαρχος
ΧΡ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΑΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Ύφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ ΧΡΟΝΗΣ
Ύπολοχαγός Οικονομικού
ΠΕΡ ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Επίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Όμότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Άκαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό από Ιωαννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδας
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ”
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ: δδός Μαυρομιχάλη 7
ΑΘΗΝΑ Κ.Α. 10679
ΤΗΛ. 36.21.651

Ύπεύθυνος σύμφωνα με τό Νόμο:
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Άγία Παρασκευή Άττικής - Τερψιθέας 64
Κ.Α. 15341
Τηλ. 6399.783

Τυπώνεται καί αποστέλλεται με αυτοπροαί-
ρετη συνδρομή 1000 δραχμών τό χρόνο.

Φωτογράφιση - Μοντάζ
ΑΦΟΙ ΠΙΝΑ
ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 45
ΤΗΛ. 3636180

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΤΕΥΧ.
124

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1987

Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7 - 106.79 'Αθήνα
Τηλ. 36.21.651 — 63.99.783

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Πρόσκληση για διάλεξη	11
'Αλεξ. Χ. Μαμμοπούλου. "Εγγραφες μαρτυρίες για τη δράση του 'Αλεξ. Ζουμετίκου	3
Βιογραφικά 'Αλεξ. Ζουμετίκου	4
'Αναστ. Δ. Παπαγγέλη. 'Η Γιούλη	16
Περί Δελβίνου	18
Τῆς Συντάξεως. 'Ηπειρωτική Πνευματική Ζωή και Κίνηση	19
Βιβλιοκρισίες	21
Βιβλιογραφικά	22
Τῆς Συντάξεως. 'Εσωτερική Ζωή και Κίνηση	26
Κων. Ι. Φωτοπούλου. Τὰ Γιάννινα (συνέχεια)	33

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ :
Γ. Μπρουζιώτης — Γ. Κατσαρός
Κωλέττη 4, 106 81
Τηλ. 360.38.20, ΑΘΗΝΑ

Επισημοποιήθηκε από το Σ. Μ. Κρότων
Πρόεδρος: Νεφελίσιος

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

'Η «'Ηπειρωτική 'Εταιρεία» οργανώνει την 21ην 'Ιανουαρίου 1987, ημέρα Τετάρτη καὶ ὥρα 7.30' μ.μ. στή μεγάλη αίθουσα τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας, 'Ελευθ. Βενιζέλου 22 — 'Ομήρου, τὴν πρώτη κατὰ σειρά πνευματικὴ ἐκδήλωση τῆς περιόδου 1986—87.

Θὰ μιλήσει ὁ Πρόεδρος τῆς 'Εταιρείας Ἀλέξανδρος Χ. Μαμμόπουλος, με θέμα :

«Χαριτολογικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν 'Ηπειρωτικὴ λαϊκὴ σοφία».

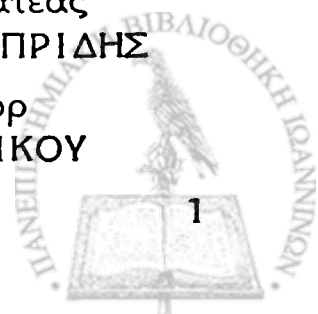
Παρακαλοῦμε νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμῆσετε τὴν 'Ηπειρωτικὴ ἐκδήλωση με τὴν παρουσία σας.

Με τιμὴ

'Ο Ἀντιπρόεδρος
ΚΩΝ)ΝΟΣ ΕΞΑΡΧΟΣ

'Ο Γεν. Γραμματέας
ΣΤΑΘΗΣ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

'Ο Κοσμήτωρ
ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΝΙΚΟΥ

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞ. ΖΟΥΜΕΤΙΚΟΣ

Ἔγγραφοι μαρτυρίες γιὰ τὴ δράση τοῦ Ἀλεξάνδρου Ζουμετίκου

Βαθεῖα ἐντύπωση μᾶς ἔκαμε τὸ βιογραφικὸ σχεδιάσμα τῆς Ὀλγας Γρηγ. Κωνσταντοπούλου γιὰ τὸν λησμονημένον καὶ ἀγνοημένον Ἀγωνιστὴν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα Ἀλέξ. Ζουμετίκου.

Ἡ ἐνάργεια τῆς βιογραφικῆς παρουσίας μᾶς ἀποζημιώνει καὶ τὸ σημερινὸ ἀφιέρωμα στὴ μνήμη του εἶναι μιὰ ἐνδεδειγμένη τιμὴ καὶ μιὰ ἱστορικὴ ἀποκατάσταση.

Ὁ σκελετὸς τοῦ Σχεδιασματος στηρίζεται σὲ δύο μνημονικὲς μαρτυρίες, πού ποιὸς ξέρει; μὲ τὴ σειρά τους μπορεῖ νὰ βασίζονται καὶ σὲ ἔγγραφα στοιχεῖα, πού χάθηκαν. Στὴ μνήμη τῆς Θάλειας Σβώλου, μητέρας τοῦ Καθηγητοῦ Ἀλεξάνδρου Σβώλου ἀνεψιᾶς τοῦ Ἀλεξ. Ζουμετίκου καὶ τῆς συζύγου τοῦ βιογραφουμένου Ἀθηνᾶς κόρης τοῦ Πέτρου Πηχεῶνα μιᾶς ἄλλης σημαντικῆς ἱστορικῆς πολύκλαδης οἰκογένειας, πού καταγόταν ἀπὸ τὴ Μοσχόπολη καὶ τὴν Ἀχρίδα.

«Μῆλον τῆς Ἐριδος» ἢ Μεγαλομάρτυς Μακεδονία ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνα, πού ἔχομε τὴν ἐθνικὴ ἀφύπνιση τῶν γύρω λαῶν Σέρβων, Βουλγάρων, Ἀλβανῶν.

Καὶ ἐπὶ πλεόν Ρουμάνων, πού διεκδικοῦν τοὺς Βλαχοφώνους.

Ἐπιδιατητὴς δόλιος σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια σκυλεύσεως ἢ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία πότε ὑπὲρ ὄλων καὶ πότε ἐναντίον ὄλων τῶν συμπλεκόμενων μέχρι πού θέτει τέρμα ἢ ρομφαία πρῶτα τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου 1912—13 καὶ ἔπειτα τοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ 1913.

Ἐπιστέφεται ἔτσι ὁ Μακεδονικὸς Ἀγῶνας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀναδύεται περιλαμπρος κι ἀγνός, ἀληθινὸ ποληκάρη ὁ Ἀλέξ. Ζουμετίκος.

Οἱ μνημονικὲς μαρτυρίες κυρώνονται μὲ ἔγγραφοι ἀπὸ τοὺς Καθηγητὲς Κων. Βακαλόπουλον,¹ Παντελῆ Τσάλην,² Κων. Σκενδέρη,³ Νικόλ. Γεωργιάδη.⁴

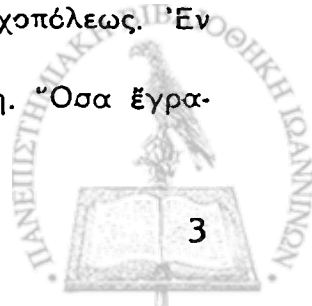
Ἀλέξ. Χ. Μαμμόπουλος

1) Βλ. Ὁ Βόρειος Ἑλληνισμός... Ἀπομνημονεύματα Ἀναστασίου Πηχεῶνα. Θεσσαλονίκη 1983.

2) Βλ. Παντελῆ Τσάλη. Τὸ δοξασμένο Μοναστήρι. Θεσσαλονίκη 1932.

3) Βλ. Κων. Σκενδέρη. Ἱστορία τῆς ἀρχαίας καὶ συγχρόνου Μοσχόπολεως. Ἐν Ἀθήναις 1928.

4) Βλ. Νικόλ. Γεωργιάδη. Ὅσα ἔγραφα στὸ Μοναστήρι.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ κλπ. ΔΡΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΟΥΜΕΤΙΚΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ: ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ — ΚΟΡΥ-
ΤΣΑΣ — ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ — ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ ΚΑΙ ΝΑΟΥΣΣΗΣ —
ΒΑΣΕΙ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΝΕΨΙΑΣ ΤΟΥ ΘΑΛΕΙΑΣ ΙΩΑΝ. ΣΒΩ-
ΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΠΗ-
ΧΕΩΝ (Σχεδίσματα ἀπὸ τῆ θυγατέρας τοῦ Ὀλγα Γρ. Κωνσταντινοπούλου).

Ὁ Ἀλέξανδρος Ζουμετικός ἐγεννήθη τῇ 25ῃ Ἀπριλίου 1861 ἐν Μοναστηρίῳ τῆς Μακεδονίας, ὅπου ἐτελείωσε τὰς γυμνασιακὰς του σπουδὰς.

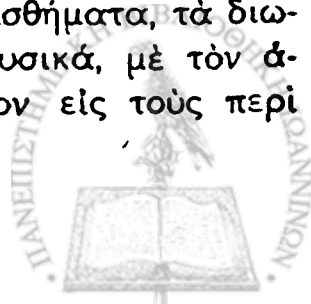
Τὸ 1876 μετέβη εἰς Ἀθήνας καὶ μετὰ τετραετεῖς σπουδὰς ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Φιλολογίας. Εἰργάσθη ἐπὶ 8 ἔτη ὡς καθηγητὴς εἰς τὸ γυμνάσιον Μοναστηρίου καὶ τῷ 1888 μετέβη, κατ' ἀρχὰς εἰς Γοτίγγην καὶ ἀργότερον εἰς Βερολῖνον, ὅπου μετὰ ἑξαετεῖς σπουδὰς ἔλαβε τὸ δίπλωμα τῆς Φιλοσοφίας, ἀνακηρυχθεὶς διδάκτωρ αὐτοῦ. Διετέλεσε μαθητὴς τῶν Μόμμσεν, Βιλαμόβιτς, Κίρχωφ καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν προσωπικοτήτων τῆς Σχολῆς τῆς Φιλοσοφίας.

Συνέγραψε τὴν ἐναίσιμον διατριβὴν του περὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, εἰς τὴν λατινικὴν, ἀντικρούσας μὲ ἀδιασειστους ἀποδείξεις ἐκ διαφόρων πηγῶν (ἀρχαίων κειμένων, ἐ-

πιγραφῶν, ἐπιστολῶν κλπ.) ὠριμμένας πεπλανημένας δοξασίας περὶ Μ. Ἀλεξάνδρου, πρᾶγμα ποῦ ἀναφέρεται εἰς ἓν σχετικὸν σύγγραμμα τοῦ Κίρχωφ.

Μετὰ τὰς σπουδὰς του, θὰ ἠδύνατο νὰ παραμείνῃ ἐν Βερολίῳ κατὰ τὸν Ἰωάννην Σόντην καθηγητὴν Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὡς καθηγητὴς καὶ ὄχι ὡς ὑφηγητὴς πανεπιστημίου, τιμὴν ἧς δὲν εἶχεν ἀξιωθῆ ἕως τότε οὐδεὶς ἄλλοδαπός· ἀλλὰ, ὡς φλογερὸς πατριώτης, ἐπροτίμησε νὰ θέσῃ τὰς γνώσεις του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος του καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Μοναστήριον.

Ὁ πατριωτισμὸς του ἦτο ἀφάνταστος· ἀγαποῦσε τὴν Πατρίδα του μὲ φανατισμὸν καὶ ἦτο πρόθυμος νὰ θυσιάσῃ τὸ πᾶν εἰς τὸν βωμὸν της. Αὐτὰ του δὲ τὰ αἰσθήματα, τὰ διωχέτευε ἐντελῶς φυσικά, μὲ τὸν ἀπλούστερον τρόπον εἰς τοὺς περὶ αὐτόν.

Ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας του ἦτο συναρπαστικός. Οἱ μαθηταὶ του ὅλοι, ὅπουδήποτε καὶ ἂν ἐδίδαξαν ὡς γυμνασιάρχης, τὸν ἐλάτρευσαν κυριολεκτικῶς.

Καὶ αὐτὸς ὅμως, ἔκαμνε τὸ πᾶν δι' αὐτούς. Μόνον μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐκ πλείστων ὄσων συλλυπητηρίων ἐπιστολῶν, ἐπληροφορήθη ἡ οἰκογένειά του, πόσους εἶχεν εὐεργετήσῃ καὶ χωρὶς ποτέ, ἐνόσω ἔζη, νὰ τὸ ἀναφέρῃ.

Ὁ Ἀλέξανδρος Ζουμετικός ὑπῆρξε ἐκ τῶν πρώτων καὶ δυναμικωτέρων στελεχῶν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος.

Περὶ τὸ 1903 μὲ τὴν πρόφασιν τῆς στέψεως τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ μετέβη εἰς Ἀθήνας καὶ συνηντήθη ἐπανειλημμένως μὲ τὸν τότε Διάδοχον Κωνσταντῖνον, τὸν Καλαποθάκην καὶ ἄλλους καὶ τότε ἀπεφασίσθη νὰ διαβοῦν τὰ ἀνταρτικὰ σώματα τὸν Ἀλιάκμονα καὶ νὰ διευθυνθοῦν πρὸς τὸ Λύχοβο, Μορίχοβο, Βιτώλια κλπ. Κατέστρωσαν μαζὺ τὰ σχέδια τῆς δυσκολωτάτης διαβάσεως.

Τότε ὁ Α. Ζ. εἶχεν ἐκφωνήσῃ πολλοὺς λόγους καὶ εἶχε διαφωτίσῃ τοὺς ἀρμοδίους ἐπὶ τῆς ἐν γένει ἐν Μακεδονίᾳ καταστάσεως· ὅλα αὐτὰ ἀπολύτως μυστικά, τίποτε δὲν ἐδημοσιεύθη εἰς τὰς ἐφημερίδας, διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων καὶ λοιπῶν ἀντιπάλων, ὅταν θὰ ἐπέστρεφεν εἰς Μοναστήριον.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν οἱ Βούλγαροι εἶχον ἀρχίσει ἤδη νὰ δολοφονοῦν Ἑλληνας πολίτας καὶ κατὰ

τὴν συνάντησιν Διαδόχου Κωνσταντῖνου, Ἀλ. Ζουμετικού καὶ λοιπῶν, μετὰ πολλὰς συζητήσεις, συνεφωνήθη ὅτι μόνον μὲ ἴσα ἀντίποινα δύνανται οἱ Ἑλληνες νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀποτελεσματικῶς τοὺς Βουλγάρους καὶ ὁ Α. Ζουμετικός ἔφερε αὐτὴν τὴν διαταγὴν εἰς Μοναστήριον, νὰ ἀρχίσουν δηλ. καὶ οἱ Ἑλληνες νὰ ἐκκαθαρίζουν τοὺς Βουλγάρους.

Τότε ἀκριβῶς ὁ Διάδοχος, μεταξὺ ἄλλων, τοῦ εἶπεν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ διορισθῇ καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου, ἀλλ' ὅτι ἡ Πατρις τὸν ἐχρειάζετο πολὺ περισσότερον εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Μακεδονίας. Ὁ Α. Ζουμετικός οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐδίστασεν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Μοναστήριον.

Καὶ τότε ὁ ἀγὼν ἐνετάθη· ἤρχισαν νὰ ἐκκαθαρίζονται οἱ Βούλγαροι.

Εἶχαν σχηματισθῇ, ἐκτὸς τῶν ἀνταρτῶν, ὀμάδες ἀπὸ νέους, τοὺς λεγομένους «τὰ Εὐζωνάκια», ἀπὸ Μοναστηριώτας καὶ ἄλλους Μακεδόνας, ἀπὸ Κρήτας καὶ ἐκ Παλαιᾶς Ἑλλάδος. Εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα ἐβοηθοῦσαν ὅλοι, νέοι, γέροι καὶ παιδιὰ, ἄνδρες καὶ γυναῖκες· ὁ πατριωτισμὸς ἦτο ἀπερίγραπτος, ὁ φανατισμὸς εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ ζενίθ. Ὁ Α. Ζουμετικός ἐφανάζε ὄχι μόνον τοὺς μαθητὰς του, ἀλλὰ καὶ ὅλους γενικά, ὅσοι τὸν ἐπλησίαζαν. Εἶχε ἐγκαταλείψῃ τελείως τὸ σπίτι του καὶ εἶχε ἀφοσιωθῇ ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὸν Ἀγῶνα.

Πλείστας ὄσας φορὰς εἶχε κινδου-

Υπουργείον
Επιτελευτήτων

Ερ. Αθήνας τῆς 14. Σεπτεμβρίου 1906

Ἀριθ. 14.166

Προς τοὺς κύριον Ἀλέξανδρον Τσαρμάνου,
Επιμαρτυροῦντα τὸν ἐν Ἀναγκυρίᾳ ἑστ. Ἐπιμαρτυρῶν

Εὐαγγελίου ἀναμνηστικῶν ἡμερῶν διὰ τὸν ἀπὸ
10. Σεπτεμβρίου 1906 Βασιλικὴν Διατάξιν ἀποδοθέντων
ἐν τῇ ἐκείνῃ τῆς _____ ἑστ. τῆς Ἐπιμαρτυρίας
τῆς Κελερδικίας ἐν Ἀίλου. Μεταρρυθμιστὴς ὁ Βασιλικὸς
νόμος ἀναμνηστικῶν ἡμερῶν ἀποδοθέντων
τῶν Βασιλικῶν Ταγματῶν ἐν Ἐκδοτικῶν.

Ἐγγυαλιστικῶν ὁμοιογενῶν ἀποδοθέντων ἡμερῶν
ἐπιμαρτυρίας ἀπὸ τῆς Βασιλικῆς Διατάξεως τῆς 10. Σεπτεμβρίου
1906 ἐν Ἐκδοτικῶν

Ὁ Υπουργὸς
Ἐπιτελευτήτων

νεύση νὰ δολοφονηθῆ, ἂν καὶ τὸν ἐφύλαγαν τὰ Εὐζωνάκια, τὰ ὁποῖα, ἰδίως ἀργὰ τὸ θράδου, ἔπιαναν ὅλες τὶς γωνίες τῶν δρόμων, ἀπὸ ὅπου ἐπρόκειτο νὰ περάσῃ. Καὶ ὁ ἴδιος ὅμως ἤξευρε νὰ φυλάγῃ τὸν ἑαυτὸν του, ἦτο ἀτρόμητος καὶ πάντοτε ὀπλοφοροῦσε.

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἐδολοφονήθη καὶ ὁ Θεόδωρος Μόδης, στενὸς συνεργάτης του καί, ὀλίγον ἀργότερον, ὁ Παῦλος Μελάς, μὲ τὸν ὁποῖον, ἐκτὸς τῆς συνεργασίας εἰς τὸν Ἀγῶνα, συνεδέετο καὶ διὰ στενῆς φιλίας· μὲ πολλὴν δὲ ἀγάπην ἐφύλαττε ἓν δερμάτινον πορτοφόλιον ποῦ κάποτε τοῦ εἶχε προσφέρει ὁ Π. Μελάς.

Σὺν τῷ χρόνῳ, ἐκτὸς τῶν Βουλγάρων, εἶχον νὰ ἀντιμετωπίσουν καὶ τοὺς Ρουμάνους, οἱ ὁποῖοι εἶχον θλέψεις ἐπὶ τῆς Μακεδονίας καὶ ἠθελαν, διὰ προπαγανδιστικούς λόγους, νὰ κάμουν ἐκκλησίαν καὶ νεκροταφεῖον. Διὰ νὰ λάβουν ὅμως ἀδειαν λειτουργίας νεκροταφείου, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ εἰς νεκρός. Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀπέθανε κάποιος Ἕλληνας, ὁ ὁποῖος μάλιστα εἶχεν ἀφήσῃ ρητὴν ἐντολὴν εἰς τὸν ρουμανίζοντα ἀδελφόν του, νὰ ταφῆ, ὀψωσδήποτε, εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Νεκροταφεῖον, ὁ ἀδελφός του ὅμως, δωροδοκηθεὶς ἀδρότατα ἀπὸ τοὺς Ρουμάνους, ἀπεφάσισε, παραβλέπων τὴν παραγγελίαν τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ του, νὰ τὸν θάψῃ εἰς τὸ Ρουμανικὸν νεκροταφεῖον.

Τότε ἔτρεξε ὁ Θεόδωρος Μόδης

καὶ εἰδοποίησε τὸν Α. Ζουμετίκον, ὁ ὁποῖος ἀμέσως συνήγειρε ὅλους τοὺς Μοναστηριώτας, ἤρχισαν νὰ κτυποῦν αἱ καμπάνες τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ὅλης αὐτῆς τῆς ἀνθρωποθάλασσας, συνεπλάκη μὲ τοὺς Ρουμάνους, κατὰ τὴν ὥραν τῆς κηδείας· τοὺς διεσκόρπισαν καὶ παρέλαβον τὸν νεκρόν.

Οἱ Τοῦρκοι διὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν αὐτὴν τὴν παρ' ὀλίγον φονικωτάτην συμπλοκὴν, ἔστειλαν στρατόν, μὲ τὸν ὁποῖον ἐπίσης συνεπλάκησαν οἱ ἰδικοὶ μας. Αὐτὴ ἡ ἱστορία διήρκεσε δύο περίπου ἡμέρας.

Κατὰ μίαν φάσιν τῆς συμπλοκῆς ὁ Α. Ζουμετίκος ἤρπασε τὸ σπαθὶ τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ἐφίππου ἀξιωματικοῦ, ὁ ὁποῖος ἐξεμάνη καὶ ἐφώναζε εἰς τοὺς στρατιώτας του νὰ τὸν συλλάβουν πάσῃ θυσίᾳ. Ἦλθαν ἐν τῷ μεταξύ καὶ ἄλλαι ἐνισχύσεις Τούρκων στρατιωτῶν καὶ μὲ πολὺν κόπον κατεστάλη τὸ κίνημα. Ἀργότερα συνελήφθη ὁ Α. Ζουμετίκος ὡς ἀρχηγὸς τῆς στάσεως καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ μαθηταί.

Ὅλοι αὐτοὶ ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν τακτικὴν φυλακὴν, ἐνῶ τὸν Α. Ζουμετίκον ἐνέκλεισαν σὲ μπουντροῦμι μὲ σκοπὸν νὰ τὸν ἐκτελέσουν τὴν νύκτα. Μαζεύθησαν ὅμως ὅλοι οἱ Μοναστηριῶται, περιεκύκλωσαν τὴν φυλακὴν καὶ ἀπειλοῦσαν ὅτι, ἂν δὲν ἀποφυλακισθῆ ὁ Α. Ζουμετίκος καὶ κατ' ἐπέκτασιν ὅλοι οἱ ἄλλοι, θὰ καταλάβουν τὴν φυλακὴν διὰ τῆς βίας. Ἐπηκολούθησαν τηλεγραφικαὶ συ-

νενοήσεις τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν Μοναστηρίου μὲ τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, ἡ ὁποία ἔδωσεν ἐντολήν, πάση θυσίᾳ, νὰ ἀποφευχθῆ ἡ αἱματοχυσία, διότι ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, εὕρισκετο ἐν Μοναστηρίῳ μία ἐπιτροπὴ ἐξ Εὐρωπαίων καὶ οἱ Τοῦρκοι ἤθελαν νὰ παρουσιάσουν ὡς ὁμαλήν τὴν κατάστασιν ἐν Μοναστηρίῳ.

Κατόπιν τούτου ἀπεφυλακίσθησαν ὅλοι καὶ ὁ Α. Ζουμετικός, συνοδευόμενος ἀπὸ ὅλον τὸ πλῆθος, μετεφέρθη στὸ σπίτι του, φερόμενος ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν συμπατριωτῶν του.

Ὁ δὲ νεκρὸς ἐτάφη ὑπὸ τῶν Τούρκων.

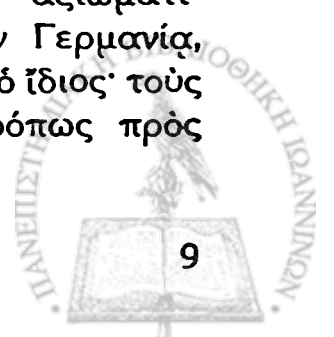
Τοιαῦτα ἐπεισόδια καὶ σκοτωμοὶ ἐκατέρωθεν, ἐγίνοντο σχεδὸν κάθε μέρα.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐφονεύθη κάποιος Βούλγαρος ὀνόματι Δ α ν ι ἤ λ Ρ ῖ ζ ο ς, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ὁποίου ἦτο ὑπουργὸς εἰς Βουλγαρίαν· τότε ἀνεμίχθη ἐνεργῶς καὶ ὁ Ρ ῶ σ ο ς π ρ ὶ ξ ε ν ο ς, ὁ ὁποῖος ἐφώναζε ὅτι πρέπει ὀπωσδήποτε νὰ συλληφθοῦν οἱ δολοφόνου τοῦ· αὐτὸ ὅμως ἐστάθη ἀδύνατον, διότι πρὸ πάσης ἐκτελέσεως ἐλαμβάνοντο ὅλα τὰ μέτρα, ὥστε νὰ διασωθοῦν οἱ ἐκτελεσταί. Δηλαδή, εἰδοποιούσαν τὰ Εὐζωνάκια ὅλα τὰ γύρω σπίτια, νὰ εἶναι ἕτοιμα μὲ τὶς πόρτες μισοανοικτές· ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἐφυγάδευαν τοὺς ἐκτελεστάς ἀπὸ αὐλὴ σὲ αὐλὴ, ὡς πού ἐχάνοντο τὰ ἴχνη των. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, οἱ δύο ἐκτελεσταὶ τοῦ Δ. Ρίζου, χῶθηκαν πρῶτα στὸ σπίτι τοῦ Α. Ζουμετικού, πού ἔτυχε

νὰ εἶναι ἐκεῖ κοντὰ καὶ ἡ σύζυγός του τοὺς ἐφυγάδευσε καὶ δὲν συνελήφθησαν παρ' ὅλας τὰς ἐρεῦνας καὶ τὰς πιέσεις τῆς ἀστυνομίας. Ἦσαν ὅμως ἔτσι ὠργανωμένοι καὶ φανατισμένοι ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὥστε δὲν ἔβγαине οὔτε λέξεις ἀπὸ κανένα καὶ πάντοτε μὲ μεγάλην εὐστροφίαν ἀπέφευγαν τοὺς κινδύνους καὶ τὶς παγίδες. Θὰ ἀναφέρω ἐν παράδειγμα:

Μίαν ἡμέραν δύο ἀντάρτες, ντυμένοι ὡς χωρικοί, εὕρισκοντο εἰς τὸ γυμνασιαρχεῖον, πάνοπλοι κάτω ἀπὸ τὶς κάπες τους καὶ ἐλάμβανον ὀδηγίας καὶ διαφόρους πληροφορίας ἀπὸ τὸν Α. Ζουμετικόν· κάποια στιγμή, ὅπως ἀπροόπτως εἰσβάλλει εἰς τὸ γυμνασιαρχεῖον ἡ τουρκικὴ ἀστυνομία δι' ἔρευναν. Ὁ Α. Ζουμετικός, ἀμέσως, χωρὶς καθόλου νὰ ταραχθῆ καὶ ἀποτεινόμενος μὲ ἄγριον ὕφος στοὺς ἀντάρτες, ἤρχισε νὰ τοὺς διώχνη, λέγοντάς των ὅτι (δῆθεν) τὰ παιδιὰ των δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προβιθασθοῦν, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ ἀμελῆ. Οἱ ἀντάρτες ἀμέσως ἐκατάλαβαν περὶ τίνος πρόκειται καὶ ἄρχισαν νὰ κλαψουρίζουν, ἐνῶ ὁ Α. Ζουμετικός τοὺς ἐδίωχνε πρὸς τὴν πόρτα. Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν των ἔγινεν ἡ ἔρευνα, ἡ ὁποία, θεθαίως, οὐδὲν ἀπέδωσε.

Ὁ Α. Ζουμετικός ἐφρόντιζε νὰ εὕρισκεται εἰς (δῆθεν) φιλικὰς σχέσεις μὲ δύο Τούρκους ἀξιωματικούς, σπουδάσαντας ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου εἶχε σπουδάζη καὶ ὁ ἴδιος· τοὺς μετεχειρίσθη ποικιλοτρόπως πρὸς

ὄφελος τοῦ ἀγῶνος, πράγμα γνωστόν εἰς τοὺς τότε προξένους Μοναστηρίου Δημήτριον Καλλέργην καὶ Θεσσαλονίκης Λάμπρον Κορομηλᾶν.

Ὁ Α. Ζουμετικός ἐπαρασημοφορήθη τῷ 1904 μὲ τὸν ἀργυροῦν σταυρὸν τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτήρος. Τὸ παράσημον καὶ ἄλλα τεκμήρια ἐφυλάσσαντο, λόγω τῶν συχνῶν διώξεων καὶ ἐρευνῶν τῆς οἰκίας του ὑπὸ τῶν Τούρκων, εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον καὶ μόνον μετὰ τὸ πέρασ τοῦ Ἀγῶνος τὰ ἔφερε εἰς τὸ σπίτι του.

Τὸ 1933, τέσσαρα ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του, τοῦ ἀπενεμήθη τὸ Μετάλλιον τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος.

Κατὰ τὸ 1905 ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸν τότε Μητροπολίτην Μοναστηρίου Ἰωακεῖμ Φορόπουλον, διὰ πολλὰ ζητήματα.

Οἱ τότε Ἐφοροὶ Μοναστηρίου Ματθαῆς, Καρύνης, Ζάχος καί... ἤθελαν νὰ μείνῃ ὀπωσδήποτε ὁ Α. Ζουμετικός καὶ νὰ ἐνεργήσουν νὰ μετατεθῇ ὁ Μητροπολίτης Φορόπουλος· ὁ Ζουμετικός ὁμως, φοβηθεὶς μήπως, ὅταν λάθῃ διαστάσεις τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ γίνῃ εὐρύτερον γνωστόν, κλονισθῇ ἢ ἐμπιστοσύνη τοῦ κόσμου πρὸς ἕνα ἀνώτερον ἐκπρόσωπον τοῦ κλήρου, ὁ ὁποῖος κληρὸς μαζὺ μὲ τοὺς ἐκπαιδευτικούς, ἀπετέλει δύο ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων στυλοβατῶν τοῦ Ἀγῶνος, ἐπροτίμησε νὰ φύγῃ ὁ ἴδιος

καὶ παρητήθη ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ γυμνασιάρχου, μαζὺ του δε παρητήθησαν καὶ ὄλοι οἱ καθηγηταὶ τοῦ γυμνασίου, ὄλοι ἐντόπιοι. Αὐτοὶ ἦσαν:

1) Μιχαὴλ Πέτρου, 2) Εὐάγγελος Τσιοῦπτες, 3) Βασίλειος Νώτης, 4) Παντελῆς Νάκας, 5) Τάκης Μάρκου (καὶ τινες ἄλλοι, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα δὲν ἐνθυμεῖται ἡ μητέρα μου) καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τοὺς διώρισεν εἰς διάφορα γυμνάσια, τὸν δὲ Ζουμετικὸν εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπου εἶχον ἀρχίση κάπως νὰ κινουῦνται οἱ Βούλγαροι. Ἐκεῖ ἔμεινεν ἐπὶ ἕν ἔτος.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐστάλη εἰς Κορυτσάν, ὅπου οἱ Ἀλβανοὶ εἶχον δολοφονήση σημαίνοντα Ἑλληνα παράγοντα (τὸ ὄνομά του δὲν μπορεῖ νὰ θυμηθῇ ἡ μητέρα μου), διὰ νὰ ὀργανώσῃ δύο ἀνταρτικὰ σώματα· συγχρόνως εἶχε διορισθῇ ὡς καθηγητῆς τῶν Μαθηματικῶν, ὁ Τάκης Μάρκου, ἐπίσης μεμυημένος εἰς τὸν Ἀγῶνα καὶ συνεργάτης του.

Τὸ ἕν ἐκ τῶν δύο ὀργανωθέντων σωμάτων ἐστάλη εἰς Ντάρδαν καὶ τὸ ἄλλο, κάπου ἐκεῖ κοντά.

Ἀρχηγοὶ τῶν Ἀλβανῶν ἦσαν ὁ Μίτα Ἐκίμης καὶ ὁ Κωστούρης.

Εἰς ἀντίποινα διὰ τὴν ὡς ἄνω δολοφονίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ τρομοκρατήσουν καὶ παραλύσουν τὰς ἐνεργείας των ὁ Α. Ζουμετικός ἀνέθεσεν εἰς ἕνα χασάπην τῆς Κορυ-

τῶς, μεμυημένον εἰς τὸν Ἄγῶνα, νὰ ἐκτελέσῃ τὸν Μίτα Ἐκίμη· αὐτός, ἓνα βράδυ τὸν ἐξετέλεσε, σχεδὸν μπροστὰ στὸ σπίτι του, κατορθώσας νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Α. Ζουμετίκου, ὁ ὁποῖος τὴν ἰδίαν νύκτα, τὸν ἐφυγάδευσεν εἰς Ντάρδαν.

Ὁ Κωστούρης πληροφορηθεὶς ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἦτο προγεγραμμένος, ἀνεχώρησεν, ἀμέσως, κρυφά, διὰ Ρουμανίαν. Ὁ Ζουμετίκος ὅμως ἐπρόλαβε καὶ εἰδοποίησεν ὅλα τὰ ἐνδιάμεσα μέρη καὶ ὁ Κωστούρης ἐξετελέσθη εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Θεσσαλονίκης.

Κατὰ τὰ δύο ἔτη τῆς παραμονῆς τοῦ Ζουμετίκου εἰς Κορυτσάν, διαρκῶς ἠπειλεῖτο ἡ ζωὴ του, καθὼς καὶ τῆς συζύγου του Ἀθηνᾶς, ἡ ὁποία πάντοτε θαρραλέα καὶ ἀφοσιωμένη, ἐστάθη εἰς τὸ πλευρόν του, ἀνταξία του σύζυγος καὶ ἀνταξία θυγάτηρ τοῦ Πέτρου Πηχεῶν, ὁ ὁποῖος ἐν Ἀχρίδι, ἐφρόντιζε παντὶ τρόπῳ νὰ διατηρῇ ὑψηλὰ τὸ Ἑλληνικὸν φρόνημα, πρᾶγμα ποῦ τὸν κατέστησε μισητὸν εἰς τοὺς Βουλγάρους· δι' ὃ, ὅταν κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιον πόλεμον κατέλαβον τὴν Ἀχρίδα, ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων των, ἦτο νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν ἐξορίσουν εἰς Στάρα Ζαγόρα περὶ τὸ 1916. Μετὰ 1 1)2 ἔτος τὸν ἐπανάφερον εἰς Ἀχρίδα ὅπου ἔμεινε μόνον ἐν ἡμερονύκτιον καὶ τὴν ἐπομένην τὸν ἀπήγαγον πεζῇ καὶ πάλιν εἰς Βουλγαρίαν.

Κατὰ τινὰς πληροφορίας, ἐπειδὴ,

λόγῳ τῆς ἡλικίας του καὶ τῶν κρουσπαγημάτων τῶν ποδῶν του δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ, τὸν ἐξετέλεσαν πλησίον τῆς Ρέσνας.

Εἰς Φιλιππούπολιν, κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν, ἀπεβίωσεν ἀπὸ τὰς κακουχίας, ὁ ἐπίσης ἐξόριστος εἰς Βουλγαρίαν πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Π. Πηχεῶν Σωτήριος, ἐνῶ ὁ δευτερότοκος υἱὸς του Τηλέμαχος, πολιτικὸς μηχανικὸς, εἶχε φωνευθῆ κατὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον εἰς Ἄνω Τζουμαγιάν, ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Τοιαύτη ἦτο ἐν ὀλίγοις, ἡ οἰκογενειακὴ παράδοσις τῆς συζύγου τοῦ Α. Ζουμετίκου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπανέρχομαι μετὰ τὴν παρένθεσιν ταύτην.

Εἰς Κορυτσάν ἐπανειλημμένως ἐπροσπάθησαν, μὲ διαφόρους τρόπους, νὰ μποῦν τὴν νύκτα εἰς τὸ σπίτι του, διὰ νὰ τὸν δολοφονήσουν· τίποτε ὅμως δὲν κατώρθωσαν. Ἀντιθέτως τὰ ἀνταρτικὰ σώματα ἔδρων ἱκανοποιητικῶς. Οἱ Τοῦρκοι προσεπάθουν νὰ διατηρήσουν τὴν τάξιν μὲ διαφόρους ἀπειλὰς καὶ ποινὰς, χωρὶς νὰ τολμοῦν νὰ διακινδυνεύσουν καὶ πολὺ, διότι καὶ αὐτοὶ ἐφοβοῦντο τοὺς ἀντάρτας. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ ἐξῆς περιστατικόν:

Ὁ ἀστυνομικὸς διευθυντῆς Κορυτσᾶς, πληροφορηθεὶς ἀπὸ μυστικὰ ὄργανά του τὰ τῆς δράσεως τοῦ Α. Ζουμετίκου, τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὴν Ἀστυνομίαν καὶ τὸν ἠπειλήσεν ὅτι θὰ λά-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Αποστολήν τῆς ἑξῆς Ἀγέλης Τονυρισμῶν
ἐπιτακτικῶν. πρὸς τὸν Ἀριστοκράτη Ἑλληνικῆς ἑταιρείας,
τὸν Ἀργυρῶν. Στρατῶν

... τῆς ἑξῆς τῆς Βασιλικῆς ἑταιρείας τῶν ἑλλήνων
καὶ ἀρτίστῶν αὐτῶν εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν ἀποστολεπαινετικῶν
καὶ ἑλλήνων καὶ ἀποστολεπαινετικῶν τῶν ἑλλήνων καὶ τῶν
ἑλλήνων ἑταιρείων.

Ἐν Ἀθήναις τῆς ... ἡμερῶν ... τῶν ... ἡμερῶν ...
τῶν ἑλλήνων ἑταιρείων ἀποστολεπαινετικῶν ἀποστολεπαινετικῶν

Ἐν Ὀρίαντῳ τῶν Βασιλικῶν,
ὁ Ἀριστοκράτης,

Constantin Diabolo

θη δραστικά μέτρα έναντίον του, ἂν δὲν σταματήσῃ τὴν δρᾶσίν του. Ὁ Ζουμετικός τοῦ ἀπήντησεν:

— Ἀ λ ἄ ἱ — μ π ἔ η, ἐσὺ τίποτε δὲν μπορεῖς νὰ μοῦ κάμῃς, ἐγὼ ὁμῶς σὲ 12 ὧρες, σὲ στέλνω δεμένον στὴν Ντάρδα.

Ὁ Ἀλάϊ μπέης, γνωρίζων καλῶς τὴν κατάστασιν, ἤλλαξεν ἀμέσως ὕψος καὶ προσεπάθησε νὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι ἦτο δυνατόν, μὲ τὸ καλὸ ἐννοεῖται ὅτι οὐδὲν ἐπέτυχε.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1908 ὁ Α. Ζουμετικός ἐστάλη ἐκ νέου εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἀμέσως ἤρχισε νὰ ἐργάζεται διὰ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν δρᾶσιν τῶν Βουλγάρων.

Ὡς γυμναστής τοῦ γυμνασίου Ἀδριανουπόλεως, εἶχε τοποθετηθῆ κάποιος ἀξιωματικὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ὀνόματι Ἐμμανουήλ (ἴσως νὰ ἦτο καὶ ψευδώνυμον).

Τὸ σπίτι τοῦ Ζουμετίκου εἶχε μεταβληθῆ σὲ κρυψώνα ὄπλων, τὰ ὁποῖα διοχετεύοντο εἰς διάφορα μέρη τῆς Θράκης. Ὀλίγον ἀργότερον, τῇ διαταγῇ τοῦ Ζουμετίκου, ὁ καθάξης τοῦ Οἰκοτροφείου (τοῦ ὁποίου ἐπίσης ἦτο διευθυντὴς ὁ Α. Ζ.), ἐπυρπόλησε τὴν Βουλγαρικὴν ἐκκλησίαν, χωρὶς ποτὲ νὰ ἀνακαλυφθῆ ὁ δράστης.

Καὶ οἱ Βούλγαροι ὁμῶς εἶχαν εἰς Ἀδριανούπολιν καλὰ στελέχη, μεταξὺ αὐτῶν ἓνα κουτσὸν καθηγητὴν, ὁ ὁποῖος προηγουμένως ἦτο εἰς Μοναστήριον.

Οἱ Βούλγαροι ἔκτισαν εἰς Ἀδριανούπολιν ἓνα πολὺ μεγάλο κτίριον,

τὸ ὁποῖον θὰ ἐχρησιμοποιοῦν ὡς οἰκοτροφεῖον μαζύ· ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχον Βούλγαροι εἰς Θράκην, ἔφερναν παιδιὰ ἐκ Βουλγαρίας. Ἀντιθέτως, πολλοὶ ἐξ ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν τῆς Βουλγαρίας, οἱ ὑπόλοιποι δέ, ἐκ διαφόρων πόλεων τῆς Θράκης καὶ ἐκ Κων)πόλεως.

Ὅταν κατὰ τὸ 1914 ἐκηρύχθη ὁ Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος, τὸν Ἑλληνα Πρόξενον, ὁ ὁποῖος ἀπουσίαζε ἀπὸ τὴν ἔδραν του, ἀνεπλήρωσε ὁ γραμματεὺς τοῦ Προξενείου κ. Ραφαήλ Ραφαήλ.

Μετὰ τινα χρόνον οὗτος ἀνεχώρησεν, μὴ ἀφήσας οὐδεμίαν ὁδηγίαν διὰ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα. Τότε, ὁ Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Πολύκαρπος καὶ οἱ Ἐφοροὶ ἐκάλεσαν τὸν Γυμνασιάρχην Ζουμετίκον καὶ τοῦ εἶπον ὅτι, ἐπειδὴ, λόγῳ πολέμου, οὐδεμία ἐπαφὴ εἶναι δυνατὴ μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ὀπόθεν ἐπληρώνοντο ὁ ἴδιος καὶ 3 ἄλλοι καθηγηταὶ (Δρακοντίδης, Γιαμαλίδης) κλπ., τοῦ Γυμνασίου, ὅτι ἡ Ἐφορία δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ συντηρήσῃ τὸ Γυμνάσιον καὶ ὅτι θὰ πρέπη νὰ κλείσῃ.

Ὁ Α. Ζουμετικός σκεφθεὶς ὅτι τόσοι μαθηταὶ (μόνον τελειόφοιτοι ἦσαν 57) θὰ ἄφηναν ἀτελείωτες τὶς σπουδὰς των, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὅλη ἡ Θράκη κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου, δὲν θὰ εἶχε νὰ παρουσιάσῃ οὔτε ἓν ἑλληνικὸν γυμνάσιον, ἐνῶ οἱ Βούλγαροι ἔφερναν μαθητὰς ἐκ Βουλγαρίας, ἢ ἐσπούδαζον δωρεὰν διάφορα χωριατόπαιδα ἐκ Θράκης, ὑποστηρίζοντες συγχρόνως οἰκονο-

μικῶς τοὺς γονεῖς των, ἀπήντησεν:

— Ἐγὼ εἶμαι Μακεδῶν, ἀγαπῶ ὄμως ἐξ ἴσου καὶ τὴν Θράκην· γι' αὐτὸ καὶ τὸ σακάκκι μου, ἐν ἀνάγκῃ θὰ πουλήσω καὶ τὸ γυμνάσιον θὰ τὸ διατηρήσω, ἂν συμφωνοῦν καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς καθηγηταί· ἐγὼ ὄμως, ὅπωςδήποτε θὰ ἐξακολουθήσω νὰ διδάσκω τὰ μαθήματά μου.

Ἄλλα αὐτὰ ἐγράφησαν εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως, ὑπεγράφησαν καὶ ἔκτοτε ὁ Ζουμετικός καὶ οἱ τρεῖς καθηγηταί ἔπαυσαν νὰ μισθοδοτοῦνται, τὸ γυμνάσιον ὄμως ἐξηκολούθησεν νὰ λειτουργῇ ὁμαλῶς.

Ὀλίγον ἀργότερον ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀδριανουπόλεως ὁ Δρακοντίδης. Ὁ Γισμαλίδης, λεπτῆς κράσεως, μετὰ στερήσεις τριῶν περίπου ἐτῶν, ἀπέθανεν ἐκ φυματιώσεως. Ὁ δὲ Ζουμετικός καὶ ἡ σύζυγός του ἀποκλεισμένοι εἰς Ἀδριανούπολιν, μὲ μικράς, σχετικῶς μὲ τὸ μακρὸ διάστημα τοῦ πολέμου, οἰκονομίας, ἔστεροῦντο σχεδὸν τῶν πάντων, διὰ τὴν ὅσο τὸ δυνατὸν καλλιτέραν συντήρησιν τῶν δύο τέκνων των.

Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσω ὅτι ὁ Ζουμετικός ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχη μερικὰς προγυμνάσεις πλουσίων μαθητῶν ἐξ Ἀδριανουπόλεως· ἀλλὰ, οὐδέποτε, δι' οὐδὲν ζήτημα, μὴ συνθηκολογήσας μὲ τὴν συνείδησίν του, ἦτο κατὰ τῶν ἐπὶ πληρωμῇ προγυμνάσεων· ἐβοήθη τοὺς μαθητάς του, τοὺς ὁποίους ἠγάπα σὰν παιδιὰ του, ἀδιακρίτως πλουσίους ἢ πτωχοὺς, χωρὶς ποτέ νὰ δεχθῆ οὔτε πεντάραν,

ἀπὸ κανένα, καὶ ἠσθάνετο πολὺ μεγάλην ἱκανοποίησιν καὶ ὑπερηφάνειαν, ὅταν ἤκουε ὅτι ἐπρόκοπταν καὶ προώδευαν. Αὐτὰ ἀπετέλουν δι' αὐτὸν τὴν μοναδικὴν ἀνταμοιβὴν τῶν κόπων, τῶν στερήσεων καὶ τῶν ἀγώνων του ὑπὲρ τῆς ιδέας τῆς Πατρίδος, ὑπὲρ τῆς μορφώσεως τῶν σκλαβωμένων τότε Ἑλλήνων.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀδριανουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐπαρασημοφορήθησαν ὁ Μητροπολίτης Πολύκαρπος καὶ ὁ Διάκκος του, παρελείφθη δὲ ὁ Ἄλ. Ζουμετικός.

***

Ὁ Α. Ζουμετικός ὅπως ἦτο σεμνὸς καὶ μετριόφρων καὶ συνήθιζε νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του ἀφανῶς, εἰς οὐδεμίαν ἐνέργειαν προέβη, διὰ νὰ διορθώσῃ τὴν ἀδικίαν. Οὔτε καὶ ὅταν συνητήθη ἐν Ἀδριανουπόλει μὲ τὸν Δημήτριον Γούναρη, πρωθυπουργὸν τότε τῆς Ἑλλάδος, παλαιὸν φίλον καὶ συμφοιτητὴν του ἐν Γερμανίᾳ καὶ ὁ ὁποῖος μεγάλως τὸν ἐξετίμα καὶ τὸν ἠγάπα, ἠθέλησε νὰ ζητήσῃ τίποτε διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ὁ Γούναρης ὄμως, ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας τοῦ εἶπεν ὅτι, τῶρα πλέον, πρέπει νὰ διορισθῆ καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.

Ὀλίγον ἀργότερον ὄμως ἐγένεν ἡ ἐκκένωσις τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ Ζουμετικός ἀνεχώρησεν οἰκογενειακῶς, ἐγκαταλείψας τὰ πάντα εἰς Ἀδριανούπολιν, χωρὶς ποτέ νὰ τοῦ δοθῆ ἔστω καὶ ἡ

ἐλαχίστη ἀποζημίωσις, ἐνῶ, εἶναι γνωστὸν ὅτι ἄλλοι ἔτυχον καὶ ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν ἀμοιβῶν.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπηκολούθησεν ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1922, ἡ ἐκτέλεσις τῶν 6 μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Δ. Γούναρης καὶ ὅλα τὰ γνωστὰ γεγονότα.

Τὸ γυμνάσιον Ἀδριανουπόλεως, ὅπως καὶ ὅλαι αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι, μετεφέρθησαν εἰς Κομοτηνὴν, ὅπου μετέβη καὶ ὁ Ζουμετικός καὶ ἐξηκολούθησε νὰ διδάσκη εἰς τὸ ἐκεῖ γυμνάσιον.

Ὅταν ὅμως ἀργότερον, περὶ τὸ 1924 ἠλλάξε τὸ πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐγίνε Δημοκρατία, ὁ Ζουμετικός, ὡς βασιλικὸς τὸ φρόνημα, περιέπεσεν εἰς δυσμένειαν καὶ μετετέθη εἰς Νάουσαν, τῆς ὁποίας τὸ ἡμιγυμνάσιον ἐκείνην τὴν ἐποχὴν προήχθη εἰς γυμνάσιον.

Ὁ Ζουμετικός οὐδέποτε παρεπονείτο, οὐδέποτε ἄφηνε νὰ φανερωθῇ ἡ θλίψις του· ὅμως, ὅσον καὶ ἂν δὲν ἔλεγε τίποτε, ἦτο ὀλοφάνερον ὅτι, ὁ ὑποβίβασμὸς αὐτὸς καὶ πρὸ παν-

τὸς ἡ ἀφορμὴ του, τὸν ἐπίκραναν ἀφάνταστα, ὅσο καὶ ἂν εἶχεν ὑπ' ὄψιν του, οἱ ἀγῶνες ἐνὸς ἀκραιφνοῦς πατριώτου, αἱ διάφοροι θυσίαι εἰς τὸν θῶμόν τῆς Πατρίδος, συνηθέστατα πληρώνονται μὲ ἀχαριστίαν. Ἀνελογίζετο ὅτι, ἀφοῦ ἠνάλωσεν ὅλην του τὴν ζωὴν εἰς τοὺς ὡς ἄνω ἀγῶνας, παραμελήσας τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν ποὺ εἶχε, πρὶν ἐμπλακῇ εἰς αὐτούς, νὰ ἀσχοληθῇ ἐκτὸς τῆς διδασκαλίας εἰς τὸ γυμνάσιον καὶ μὲ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ πολυτίμου ὑλικοῦ, ποὺ μὲ πολὺν κόπον εἶχεν συγκεντρώσῃ (ἀρχαῖα κείμενα, ἐπιγραφάς, διαφόρους ἐπιστολάς) καὶ νὰ τὸ ἐκδώσῃ, ἔβλεπε, εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του τὸν ἑαυτὸν του ἀγνοημένον ἀπὸ ὅλους, ἐντελῶς εἰς τὸ περιθώριον.

Ἔτσι πικραμένος, ἔχων ὡς μόνην παρηγορίαν του τὴν λατρείαν τῆς συζύγου του καὶ τῆς θυγατρὸς του καὶ τὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην τῶν Ναουσαίων, ἀπέθανεν τῇ 7ῃ Σεπτεμβρίου 1929 ἐν Ναούσῃ, ὅπου καὶ ἐτάφη, τιμῆς ἔνεκεν, δημοτικῇ δαπάνῃ.

Ἡ Γιούλη

Τοῦ Ἀναστασίου Δ. Παπαγγέλη

“Ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ γιατροῦ γιομάτη μεγάλες στιγμὲς εἶναι, ἀφοῦ μέρα - νύχτα μὲ τὸ χάρο παλεύει μέση μὲ μέση, ἀλλὰ μερικὲς πάρα εἶναι μεγάλες καὶ μένουν ἀξέχαστες, θαθεῖα χαραγμένες στὴν ψυχὴ τοῦ γιατροῦ.

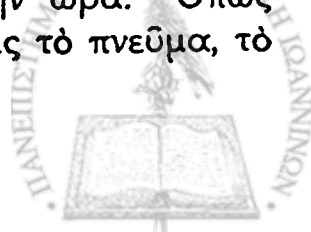
Πρὶν καμμιά δεκαριά χρόνια, ἄρρωστος θαρειὰ μπήκα στὸν «Εὐαγγελισμό» μὲ αἱματοκρίτη δεκαεφτά. Αὐτὸ δὲ θὰ πεῖ τίποτε γιὰ ὄσους δὲν ξέρουν, ἀλλὰ ἡ μπογιά μου λίγο κιτρινότερη ἀπ’ τὸ λεμόνι, μύριζα χωματίλες, ὅπως λένε στὰ χωριά. Κι’ ἐγὼ μέσα μου τὸ εἶχα πάρει ἀπόφαση κι’ ἔκανα προπόνηση γιὰ πτώμα, ἔτσι ἔγραφε ἕνας εὐθυμογράφος καρκινοπαθῆς (ὁ Τσιφόρος) ποὺ περίμενε τὸ χάρο ὥρα μὲ τὴν ὥρα. Ἀλήθεια, ὅλοι οἱ εὐθυμογράφοι ἀπέραντους κρυφούς πόνους κρύβουν κάτω ἀπ’ τὴν «εὐθυμία» τους...

Κι’ ἐγὼ πίστευα πῶς πίσω ἀπ’ τὴ μεγάλη ἀναιμία μου κάποιος καταραμένος ἦταν κρυμένος γι’ αὐτὸ δούλευα νύχτα - μέρα γιὰ νὰ κερδίσω καὶ νὰ χαρῶ τὴ ζωὴ μὲ τὴ δουλειά. Χαρὰ ζωῆς, ἡ ἴδια ἡ ζωὴ εἶναι ἡ δουλειά.

Στὸ τέλος ἔμεινα σὰν τὸ παληόβοϊδο στὴν ἀθλακιά, ἔπεσα κάτω, δὲν μὲ σήκωναν τὰ ποδάρια μου κι’ ἔτσι μὲ πῆγαν στὸ Νοσοκομεῖο, δὲν πῆγα.

Ἐκεῖ διαπιστώθηκε πῶς ἦταν κακοήθης μεγαλοθλαστικὴ ἀναιμία (τοῦ Μπίρμερ) ἢ ἀρρώστεια μου, «ἀνατάχτηκε» ἢ ἀναιμία ἀλλὰ συνεχίζω θεραπεία ἐφ’ ὄρου ζωῆς, εἶμαι καταδικασμένος σὲ θάνατο μὲ ἀναστολή, ὅπως λένε οἱ δικαστικοί.

Γιὰ μένα δὲν ἦταν μεγάλη ἡ στιγμή ποὺ διαπιστώθηκε πῶς ἦταν ἰασιμη ἢ ἀρρώστεια μου, πολλές φορές εἶδα τὸ χάρο μὲ τὰ μάτια μου στὰ χρόνια ποὺ ἔζησα — μπίρ σαχάτ ἔβελι (μιὰ ὥρα γρηγορότερα ἔλεγε ὁ σχωρεμένος ὁ παπα-Φίλ’ππας) — ἀλλὰ στὰ μάτια τοῦ γιατροῦ - Καθηγητῆ Γαρδίκου εἶδα τὸ φῶς τῆς ἀποθέωσης τῆς γιατρικῆς τέχνης, τὸ δυσπερίγραφο αἶσθημα ποὺ νοιώθει ὁ γιατρὸς ὅταν ἀρπάζει ἀπ’ τὰ νύχια τοῦ χάρου ἕναν συνάνθρωπό του, τὴ δικαίωση τῆς ὑπαρξης τοῦ γιατροῦ καὶ τῆς τέχνης του. Δὲ θὰ ξεχάσω τὸ βλέμμα τοῦ Γαρδίκου ἐκείνην τὴν ὥρα. “Ὅπως δὲν θὰ ξεχάσω ποτέ τὸ πνεῦμα, τὸ

λεπτό πνεῦμα ἐνὸς γνήσιου πνευματικοῦ ἀνθρώπου σὰν τὸν Γαρδίκια. Ὅσοι συνάδελφοί μου ἔτυχε νὰ τὸν ἀκούσουν σὲ μιὰ διάλεξή του ποὺ μᾶς χάρισε πρὶν λίγα χρόνια στὸ «ΞΕΝΙΑ» Ἰωαννίνων μὲ καταλαβαίνουν.

Τὸν καιρὸ ποὺ νοσηλευόμουν στὸν «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟ», πολὺς κόσμος ἐρχόταν κάθε μέρα νὰ μὲ ἴδουν, ἄς εἶναι καλὸ ὁ κόσμος. Μιὰ μέρα δυὸ κοπέλλες ψάχνανε στὸ διάδρομο, κυττάζανε τὰ νούμερα τῶν δωματίων γιὰ νὰ βροῦν τὸ δωμάτιο ποὺ ἤμουν ἐγώ, ψάχνανε γιὰ τὸ γιατρό. Ἦταν δυὸ ἀδελφοῦλες, Κουρεντινὲς κοπέλλες ποὺ λείπανε χρόνια ἀπ' τὸ χωριό.

— Θέλω νὰ ἴδῶ τὸ γιατρό ποὺ μοῦ γλύτωσε τὴ ζωὴ, εἶπε σὲ μερικὸς ἐπισκέπτες μου ποὺ τὴ ρώτησαν στὸ διάδρομο σχετικά ἢ μιὰ ἀπ' τὶς ἀδερφοῦλες. Καὶ παρουσιάστηκαν μπροστά μου δυὸ πανέμορφα κορίτσια μὲ πανέξυπνα μάτια.

Ἡ μικρότερη ἤξερε ἀπὸ τὴ μάνα της πὼς δὲν θάηταν στὴ ζωὴ ἀνδρὸς τῆς ζωῆς ἐγώ, ἢ ἀφεντιά μου, ὁ γιατρός. Ἡ ζωὴ τῆς Γιούλης Ζήκου, αὐτὴ ἦταν ἢ μικρότερη ἀπ' τὶς ἀδερφές, ἦταν (καὶ εἶναι) μιὰ ἀπ' τὶς πολλές, τὶς πάμπολλες μεγάλες στιγμὲς τοῦ «γιατροῦ».

Ἡ Γιούλη Ζήκου εἶναι ἢ νεαρὴ θεατρινούλα ποὺ εἶδαμε στὴν τηλεόραση πρὸ καιροῦ νὰ ξανανειώνει τὴν ἐνενηντάχρονη Ἑλλη Ἀλεξίου σὰν νεαρὴ δασκαλίτσα στὸ «Τρίτο Χριστιανικὸ Παρθεναγωγεῖο» (στὴν τηλεόραση), ρόλος δυσκολώτατος.

Τὴ βλέπουμε καὶ τώρα νὰ παίζει ἔξοχα ἓναν πρωταγωνιστικὸ ρόλο στὴν «Οἰκογένεια Βλαμένου».

Αὐτὴ, λοιπόν, ἢ... ξανανειωμένη μεγάλη λογοτέχνης Ἀλεξίου (ἢ Γιούλη), εἶχε τὴν τύχη ἢ μᾶλλον τὴν ἀτυχία νὰ γεννηθεῖ ἀνάποδα, γεννήθηκε μὲ τὰ ποδάρια μπροστά, ἐνῶ κανονικὰ ὁ ἄνθρωπος γεννιέται μὲ τὸ κεφάλι. Ἀλλὰ ἄς τὰ πάρουμε μὲ τὴ σειρά.

Στὸ χωριὸ ἢ πόρτα τοῦ γιατροῦ ἦταν πάντα ἀνοιχτὴ τὴ μέρα καὶ ποτὲ κλειστὴ τὴ νύχτα. Καλοκαίρι καιρός, ἔφαγα μιὰ χαψιά γιὰ μεσημεριάτικο φαῖ καὶ ξάπλωσα γιὰ ξεκούραση. Δὲν μὲ εἶχε πάρει ὁ ὕπνος καλὰ - καλὰ καὶ τσιὰκ - τσιὰκ ἢ πόρτα. Συνηθισμένη ἢ ἱστορία αὐτὴ γιὰ τὸ γιατρό ποὺ δὲν ξέρει τί θὰ πεῖ κανονικὴ ζωὴ, γιορτὴ, Πασκαλιά, μέρα ἢ νύχτα. Κατέβηκα καὶ βλέπω τὸν πατέρα τῆς Γιούλης.

— Ξέρεις γιατρέ, γέννησε ἢ γυναίκα μου, ἀλλὰ τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ ἔμεινε μέσα.

— Τί εἶπες μωρὲ κακὸ σκυλί; τοῦ λέω, καὶ φλάπ τὰ παπούτσια καὶ τρεχάλα γιὰ νὰ γλυτώσω τὸ παιδί, ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ μὴν ἤξερε ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ζήτημα δευτερολέπτων (ὁ θάνατος ἀπὸ πνιγμὸ ἐδῶ), ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ πιγεῖ στὴ θάλασσα, στὴ λίμνη, στὸ ποτάμι ἢ καὶ στὸ γεννητικὸ σωλῆνα τῆς μάνας του. Κόντεψα νὰ σκοτωθῶ στὸ δρόμο ἀπ' τὴ θιασύνη μου, ὅπως πάτησα τὰ λυτὰ κορδόνια τῶν παπουτσιῶν μου. Ἀγώνας δρόμου μὲ τὸ χάρο ἀντίπαλο, ποιὸς θ' ἀρπάξει (ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 30)

ΠΕΡΙ ΔΕΛΒΙΝΟΥ

(Αυτόγραφον τοῦ Ἱατροῦ Τιμολέοντος Ν. Γκιάτη)

Ἡ πόλις τοῦ Δελβίνου κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο κτισμένη εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ βουνοῦ, ὅπου εἶναι τὰ σπίτια τοῦ Σελίμβη δηλαδὴ πρὸς τὸ μέρος τῶν χωριῶν Ἐλευθεροχώρι καὶ Κακοδίκι καθὼς καὶ πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὀθωμανικῆς συνοικίας ὀνομαζομένης Ρούσανη, ὅπου εἰς τὴν εἴσοδον τῆς συνοικίας ὑπῆρχε ναὸς εἰς μνήμην Ἰωάννου νῦν δὲ τζαμίου (Γκίν - Ἀλέξη ὀνομαζομένου).

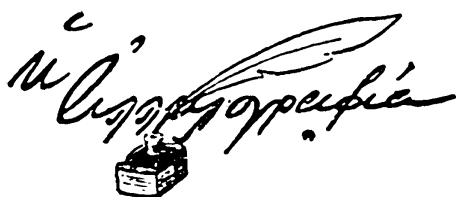
Διηγοῦνται, ὅτι ἀπὸ ἐπιδημίας χολέρας ἢ πανώλους μετώκησαν εἰς τὰς σημερινὰς συνοικίας Λάκκα, Κοντάτικα, Μπιτᾶ, Μπιγκόρι. Ἡ συνοικία Βαρόσι εἶναι νεωτέρα, καὶ ἡ πρώτη οἰκογένεια ποῦ ἔκτισε σπίτι ἐκεῖ εἶναι ἡ οἰκογένεια Γκιάτη ἢ ὁποία μετώκησε ἐκ τοῦ χωρίου Γκιάτι (ἔναντι Ἀργυροκάστρου), λόγῳ τοῦ διωγμοῦ τῶν Τουρκαλβανῶν καὶ τοῦ Ἀλῆ - Πασᾶ καὶ οἱ ὅποιοι μετώκησαν εἰς τὸ Λιμπόχοβον καὶ Φιέρι καὶ ἐξιλαμίσθησαν,

οἱ δὲ λοιποὶ, ποῦ μετώκησαν εἰς Χριστιανικὰ χωρία καὶ μέρη, Δέλβινον, Βιλιάχοβον, Πύργον (Ἡλείας) Βόλον καὶ ἀλλαχοῦ παρέμειναν Χριστιανοί. Κατόπιν ἐγκατεστάθησαν καὶ αἱ οἰκογένειαι (ἄγνωστον ἀπὸ ποῦ καταγόμεναι) Πηλίου Μηλιῶνη, Χρήστου Λάγκα καὶ ἀδελφῶν, Σίσκου, Φεσᾶ, Σωτήρα, Μπαμίχα Νικολάου, Δημητρίου Ἀναγνώστου, Ἀναστασίου Γκόγκα, Λάμπη Σταύρου Βάγια καὶ Γαρδικιώτη.

Ἀργότερον δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1885 καὶ ἐντεῦθεν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν συνοικίαν Λάκκα, ὅπου εἶχον τὸ πατρικὸν τους σπίτι ἢ οἰκογένεια τοῦ Βασιλ. Μπαμίχα καὶ οἱ ἀνεψιοὶ αὐτοῦ Ἰωάννης, Ἀντώνιος καὶ Ζῆσος κτίσαντες τὸ σημερινὸ σπίτι εἰς τὸ οἰκόπεδον, ποῦ ἠγόρασαν ἀπὸ τὸν Πήλιο Μηλιῶνη. Ἐπίσης ὁ Γ. Λέζος ἀγοράσας τὸ οἰκόπεδον ἀπὸ τὸν Κώστα Ντάλλιον καθὼς καὶ μερικοὶ μαστόροι καὶ ξυλουργοὶ ἐκ Κονίτσης καὶ ἄλλοι.

Ἡπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση

◆ Γράφουμε καὶ μᾶς γράφουν

◆ Στέλλουμε καὶ μᾶς στέλνουν

Τὸ μεγαλεῖο ἐνὸς Λαοῦ καὶ τὸ Ρωμέϊκο!

Ἁγία Παρασκευὴ 1.12.86

Ἀγαπητὲ κ. Μαμμόπουλε,

Τὶς ἀναμνήσεις αὐτῶν ποὺ πῆραν μέρος στὸν πόλεμο μὲ τοὺς Ἴταλοὺς στὰ βουνὰ τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας, παρακολουθῶ μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον στὸ ΔΕΛΤΙΟ.

Ὅσο γιὰ τὶς διαφορὲς ἀπόψεων τοῦ Στρατηγοῦ Τσακαλώτου, τοῦ φίλου Ἀλέκου Τσουκανέλη καὶ τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ, σὰν γυναίκα, δὲν ἔχω ἰδέα ἀπὸ στρατηγικὰ σχέδια κλπ., προσπαθῶ νὰ θγάλω κάποια συμπεράσματα, ὅσο μπορῶ. Ἄν τὸ πυροβολικὸ ἔδρασε ἀποτελεσματικότερα ἢ τὸ πεζικὸ, ἄς τὸ κρίνουν ἄλλοι. Ἐκεῖνο ποὺ παραμένει γεγονός ἀναμφισβήτητο, εἶναι ἡ παληκαριά καὶ αὐτοθυσία τῶν παιδιῶν τῆς Ἑλλάδας, ποὺ πολεμοῦσαν κάτω ἀπὸ συνθήκες φοβερές. Τὸ «Ὀδοιπορικὸ τοῦ '40» τοῦ ἀπλοῦ ἀρτεργάτη Γιάννη Μπότση, «Ὁ Λόχος τοῦ θανάτου — Μάλι Σπάτ» τοῦ Β. Ἀρχιμανδρίτη καὶ ἄλλα, δίνουν ζωντανὰ τὴ μεγάλη δοκιμασία ποὺ πέρασε ὁ στρατός μας. Τόσο, ποὺ μὲ ἀγωνία προσβλέπετε πρὸς τὴ

σημερινὴ γενιὰ τῶν παιδιῶν μας καὶ λές: «Ὁ Θεὸς νὰ δώσει νὰ μὴ χρειαστεῖ νὰ τὴν ξαναπεράσουν».

Χωρὶς νὰ εἶναι ἓνα γεγονός τῆς ζώνης τοῦ Μετώπου αὐτὸ ποὺ θὰ πῶ παρακάτω, ἀλλὰ ποὺ εἶναι ὡστόσο σχετικὸ μ' αὐτὸν τὸν πόλεμο καὶ ἀκόμα, πολὺ σχετικὸ μὲ τὴν ψυχοσύνθεση τοῦ Ἑλληνα, νομίζω γι' αὐτὸ ἀξίζει νὰ τὸ διηγηθῶ.

Τὸ καλοκαίρι τοῦ '40, γυναῖκες ὑπαλλήλους μερικῶν Ὑπουργείων καὶ Τραπεζῶν μᾶς εἶχαν ἐκπαιδεύσει γιὰ Νοσοκόμες. Μὲ τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου ἐπιστρατεύτηκα μαζί μὲ ἄλλες. Μᾶς εἶχαν ἀναθέσει ὑπηρεσία σ' ἓνα Σταθμὸ Πρώτων Βοηθειῶν ποὺ στεγάζονταν στὸ ὑπόγειο - καταφύγιον τῆς Ὑγειονομικῆς Σχολῆς στὴ Λ. Ἀλεξάνδρας. Τὰ γνωστὰ γεγονότα διαδέχονταν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Προέλαση τοῦ Στρατοῦ μας, νίκες, ἐνθουσιασμός. Ἀκόμα δὲν εἶχαν ἀρχίσει καλὰ, καλὰ νὰ ἔρχονται τὰ σακατεμένα παιδιὰ ἀπὸ τὰ κρουπαγήματα. Κάποια μέρα ὅμως ἀναγγέλθηκε πὼς θὰ ἔφερναν τοὺς πρώτους Ἴταλοὺς αἰχμαλώτους, ποὺ δὲν ἦταν καὶ λίγοι. Θ' ἀνέβαιναν τὴ Λ. Ἀλεξάνδρας πεζοὶ γιὰ νὰ καταλήξουν στὸ Γουδί. Ὁ

γιατρός που ήταν υπεύθυνος της ομάδας μας μάς είπε, αν θέλουμε, ν' ανεβοῦμε στη λεωφόρο για νὰ τοὺς δοῦμε. "Ολες τὸ δέχτηκαν μὲ χαρὰ, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν τὶς ἀκολούθησα. Σ' ἐρώτηση τοῦ γιατροῦ γιατί δὲν πηγαίνω, ἀπάντησα πὼς φοβόμουν τὶς ἀντιδράσεις τοῦ κόσμου. Δὲν ἤθελα νὰ δῶ σκηνές ἴσως βίας ἢ ἔστω προπηλακισμοῦ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων τῆς ἄλλης μεριάς. Ἦταν ὁ στρατὸς μιᾶς χώρας ποὺ μάς ἔκανε μιὰ 100% ἄδικη ἐπίθεση. Φυσικὸ ἦταν τοῦτος ὁ δικός μας λαὸς ποὺ ἔστειλε τὰ παιδιά του νὰ ὑπερασπιστῶν τὸν τόπο του καὶ νὰ σκοτωθοῦν, νὰ τοὺς δέχονταν τουλάχιστον μ' ἓνα «ἀέρα, ἀέρα»! Ὁ γιατρός μ' ἔπεισε ν' ανεβῶ.

Τὰ πεζοδρόμια τῆς Λεωφόρου ἦταν γεμάτα κόσμο κι' ἀπ' τὶς δυὸ μεριές. Κάποια στιγμή φάνηκαν ν' ανεβαίνουν. Ἦταν μιὰ μακρὰ φάλαγγα. Φανερά ταλαιπωρημένοι, χλωμοί, ἀλλὰ καλοντυμένοι. Ὁ κόσμος ὅλος τοὺς κύτταζε μὲ περιέρ-

γεια, ἀλλὰ σιωπηλός! Οὔτε μιὰ λέξη ὑβριστικὴ ἢ εἰρωνικὴ, οὔτε μιὰ χειρονομία ἀπειλητικὴ.

Τέλειωσε ἡ θλιθερὴ παρέλασή τους καὶ κατέβηκα στὸ Σταθμό. Ἡ ψυχὴ μου ἦταν γεμάτη ποικίλα συναισθήματα. Πάνω ἀπ' ὅλα ἐνοιώθα μιὰ μεγάλη περηφάνεια, ὄχι γιὰ τὶς νίκες μας, μὰ γιὰ τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ μεγαλοψυχία τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ.

Σὲ κάτι τέτοιες στιγμὲς θὰ δεῖς τὸ πραγματικὸ βάθος ἑνὸς Λαοῦ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς αὐτὴ τὴ μέρα πῆρε ἄριστα. Τώρα, πὼς συμβαίνει ὅταν μεταξύ μας μπλέκουμε σὲ ἐμφύλιους καὶ τὰ παρόμοια, νὰ εἴμαστε τόσο ἄγριοι; Αὐτὸ ἄς μάς τὸ ἐξηγήσουν οἱ κοινωνιολόγοι - ψυχολόγοι. Ἡ Ἑλληνικὴ παροιμία λέει: «Γιατί τὸ μάτι σου εἶναι τόσο βαθειὰ θγαλμένο;» καὶ ἡ ἀπάντηση: «Γιατί μοῦ τῶθγαλε ὁ ἀδερφός μου»!

Μὲ τοὺς φιλικοὺς χαιρετισμοὺς μου
ΕΛΕΥΘ. Π. ΔΟΒΑ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΠΕΤΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ
ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ

Ὁ κ. Πέτρος Γεωργιάδης Συλλέκτης καὶ Συνεργάτης μας μὲ πάθος στὴ δουλειά του εἰσφέρει στὴν ἱστορικὴ ἔρευνα τῆς Μεγαλομάρτυρος Μακεδονίας σπάνιες εἰκόνες, καίρια ἐνσταντανὲ τῆς Θεσσαλονίκης, σὲ στιγμὲς τοῦ βίου της (1917) ποὺ σημάδεψαν τὴν κατοπινὴ ἐξέλιξή της.

Στὴν ὄχι πολὺ πρόσφατη ἱστορία τὰ σ α ν - τ ζ ά κ ι α καὶ μ ο υ δ ι ρ λ ί κ ι α τῆς Μακεδονίας καὶ μάλιστα τῆς Δυτικῆς μὲ τὸ μωσαϊκὸ τῶν Ἐθνοτήτων τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἦταν ἐνωμένα μὲ τὴν Κορυτσά καὶ Μπίγλιστα.

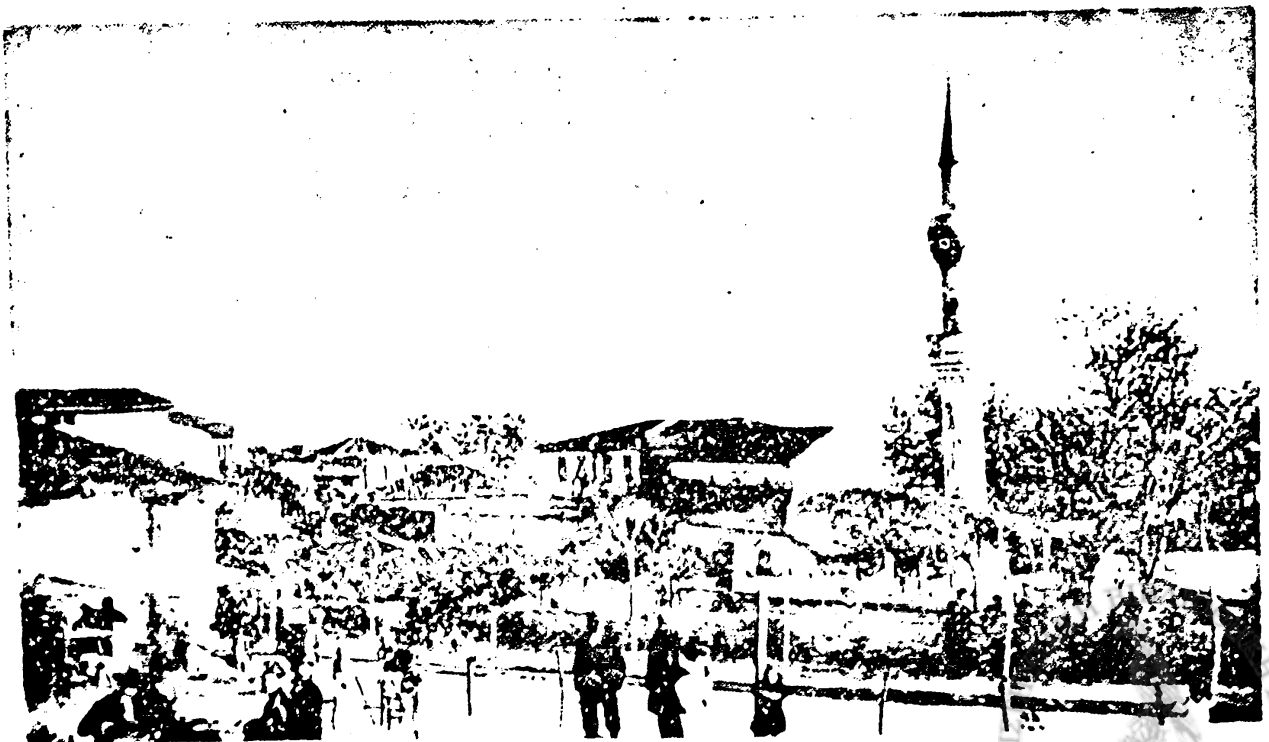
Ἡ φωτογραφικὴ ἀπεικόνιση ἔρχεται ἐπίκαιρη μὲ τὴ μελέτη τῆς δράσεως τοῦ Ἀγωνιστῆ τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος Ἀλεξ. Ζουμετίκου.

Ὁ Λευκὸς Πύργος Θεσσαλονίκης.

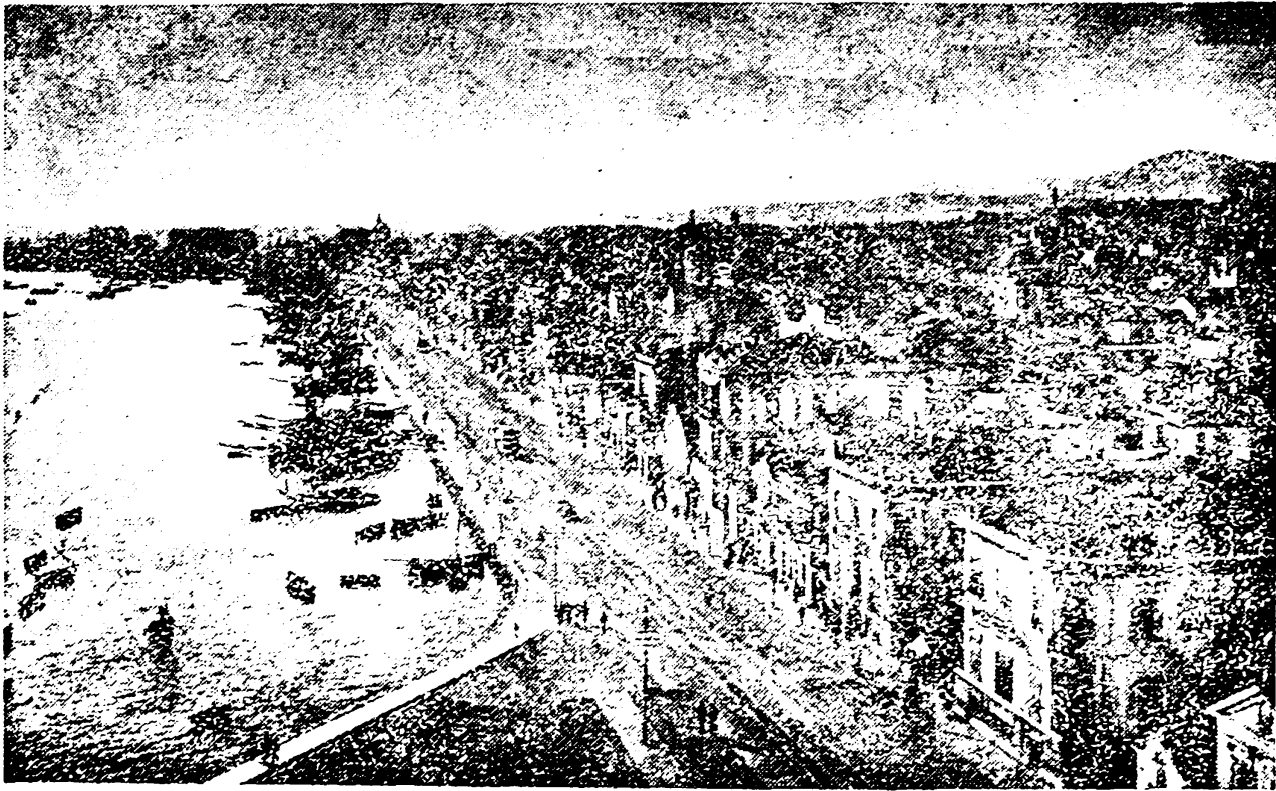
Φωτ. Fr. Boissonas, Genève

1917. Τουρκικὴ Συνοικία Θεσσαλονίκης.

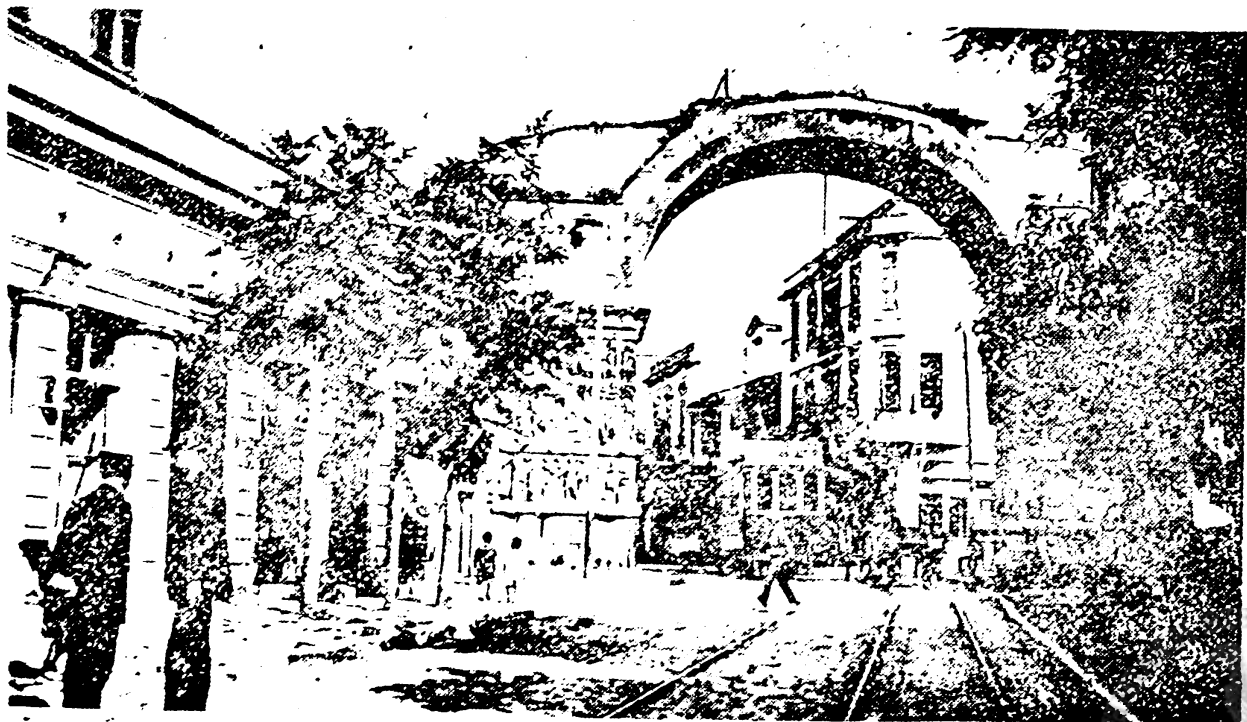
ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

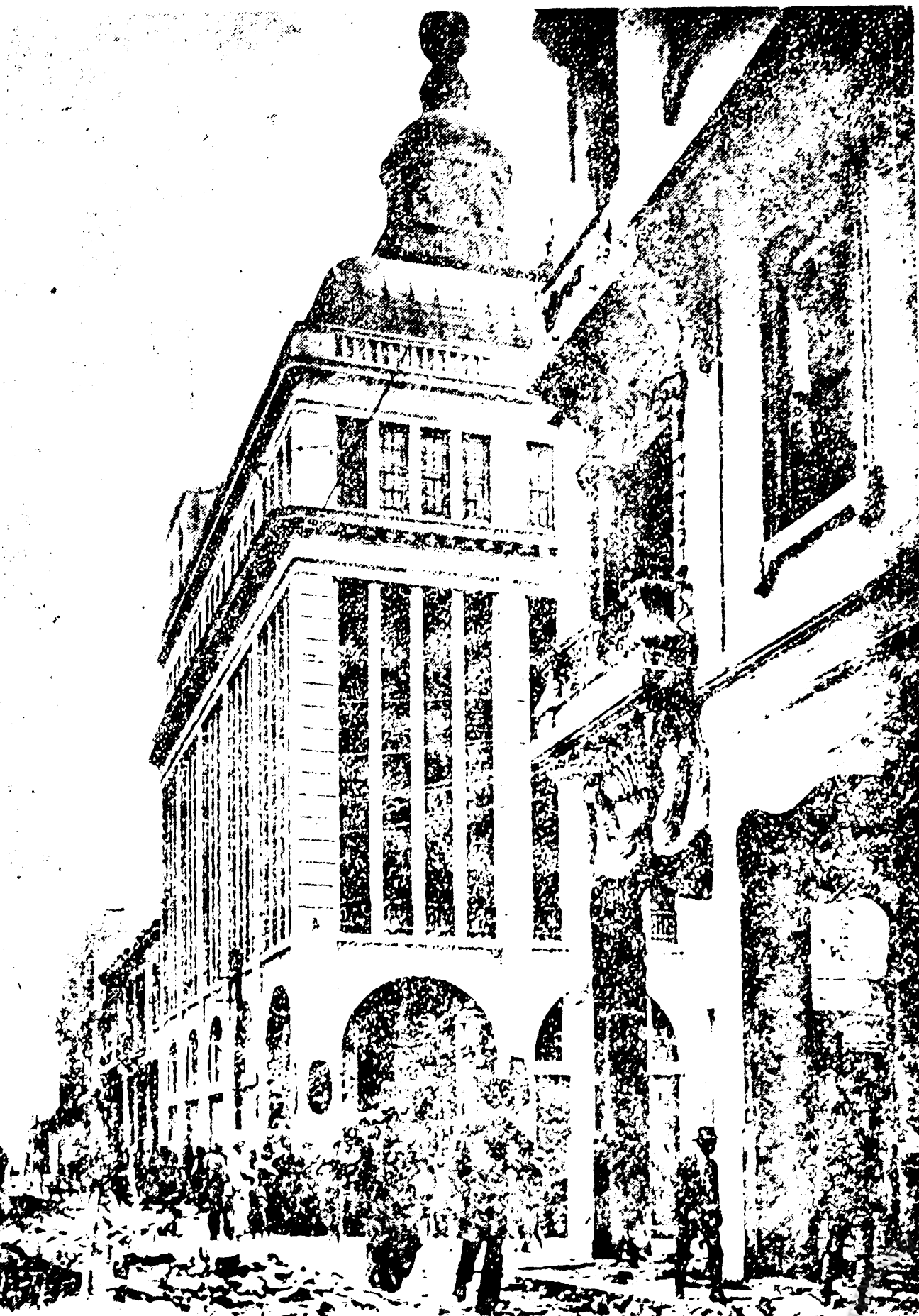
Θεσσαλονίκη: "Άποψη από τὸν Λευκὸ Πύργο.

Φωτ. Fred Boissonas Genève

Θεσσαλονίκη 1917 — Ψίδα τοῦ Θριάμβου.

Θεσσαλονίκη. Πυρκαϊά 18-19-20 Αυγούστου 1917. Τò μόνο διασωθέν
μέγαρο πού μετατράπηκε σέ Ταχυδρομείο καί Τηλεγραφείο.

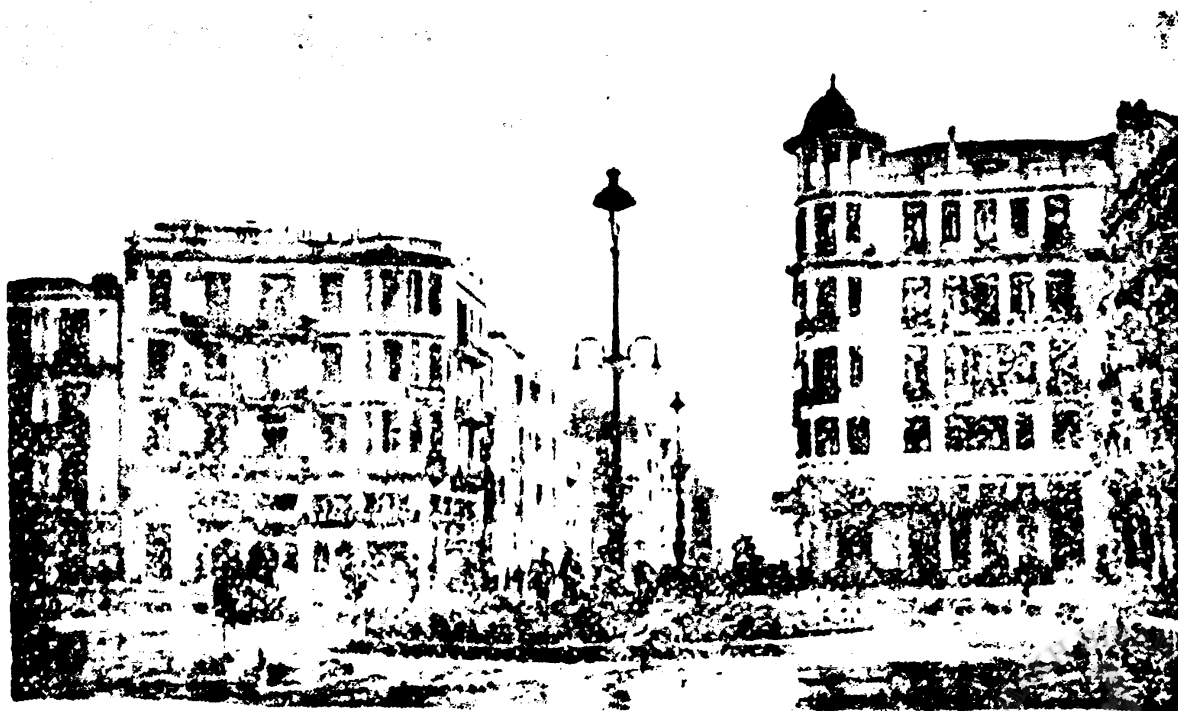

Θεσσαλονίκη. Πυρκαϊά 18—19—20 Αυγούστου 1917. Καφέ Φλόκα, Ξενοδοχείον Ρώμης, οδός Βουλγαροκτόνου.

10 Salonique - Incendie des 18-19-20 Août 1917 - Les Quais, le Splendid-Palace
Salonica - Fire of 18-19-20 August 1917 - The Quay, the Splendid-Palace

Πυρκαϊά 18—19—20 Αυγούστου 1917. Θεσσαλονίκη. Προκυμαία με τὸ
Σπλέντιτ Πάλας.

Θεσσαλονίκη: πλατ. Ἁγίας Σοφίας.

Salonique — Incendie des 18-19-20 Aout 1917 - La Place de la Liberté et Rue Venizelos
Salonica — Fire of 18-19-20 August 1917 - Place of Libertée and Venizelos Street

Πυρκαϊά Θεσσαλονίκης 18—19—20 Αύγουστου 1917. Πλατεία Έλευθερίας και όδός Βενιζέλου.

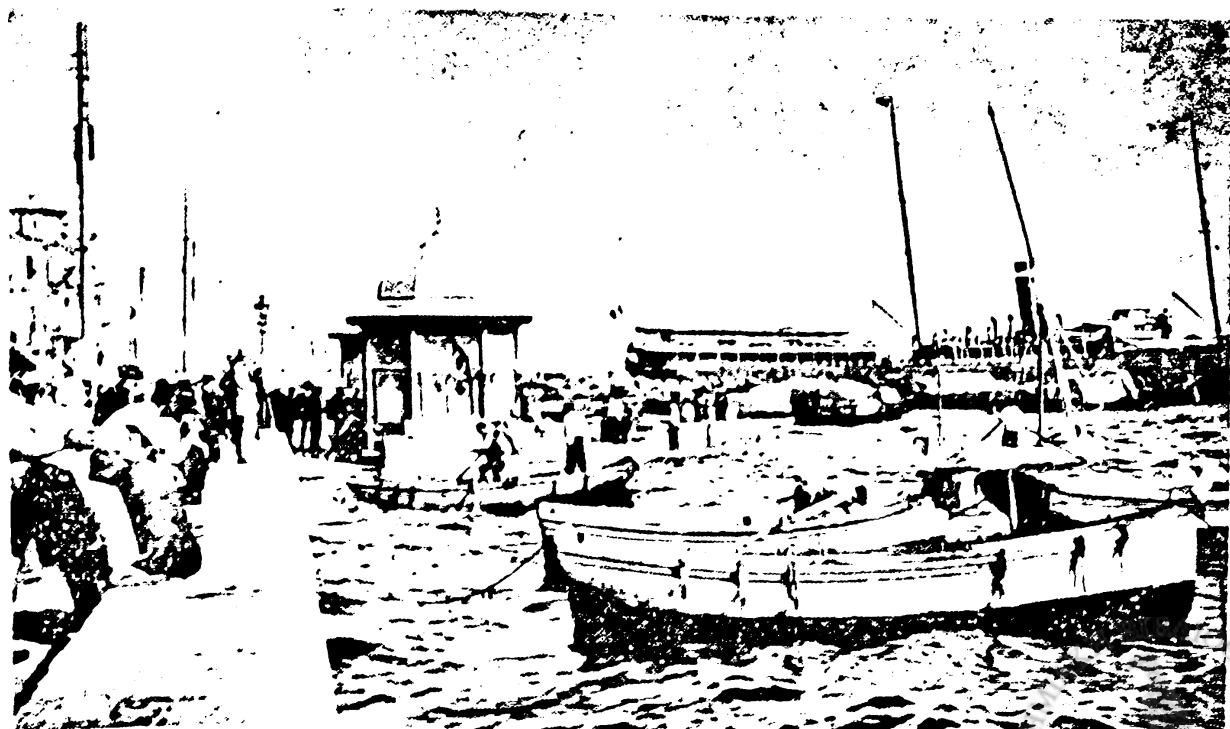

Θεσσαλονίκη 1917. Έλλην. Νεκροταφείο.

Θεσ)νίκη: Παλιός και σύγχρονος Ήλεκτροφωτισμός και Πηγή.

ΉΑποβάθρα τής Πλατείας Ήλευθερίας Θεσσαλονίκης.

ΠΑΛΙΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ

ΝΙΤΣΑ ΣΙΝΙΚΗ - ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

(Σχέδια - σχόλια)

Γράφει ο **ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ**

Ἡ σοβαρή, ἡ υπεύθυνη, ἡ ὄντως ἀξιόλογη δουλειά, αὐτὸ πὺν λέμε ποιότητα ἐργασίας, σ' ὅλες τὶς περιοχές τῆς δημιουργίας, εἶναι πολιτιστικὴ προσφορά. Μορφοποιεῖ ἕνα πολὺπλευρο σχῆμα παιδείας, μὲ τὴν εὐρύτερη ἔννοια τοῦ ὄρου, καὶ πὺν πέρα ἀπ' τὴ στενή, πὺν συντελεῖται στοὺς σχολικοὺς χώρους. Ἡ αἰσθητικὴ ποιότητα στὴν εἰκαστικὴ περιοχή τοῦ καιροῦ μας μεγαλουργεῖ, παρὰ τὶς ἀντίθετες ἀπόψεις, πὺν ἀμφισβητοῦν τὸ ποιόν τῆς. Ἡ ὑποβλητικὴ ὄψη τῆς εἰκαστικῆς παρουσίας, σαφῶς τῆς ἀξιόλογης, ἐξευγενίζει ἀναντίρρητα τὸ θαθύτερο «εἶναι» μας.

Οἱ ἀνωτέρω σκέψεις μου ἔχουν ἀφετηρία τὸ λαμπρὸ λεύκωμα, πὺν μόλις κυκλοφόρησε ἡ Νίτσα Σινική - Παπακώστα μὲ τίτλο: «ΠΑΛΙΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ» (Σχέδια - σχόλια). Ἐκδοτικὸς οἶκος «ΜΕΛΙΣΣΑ» Ἀθήνα 1986.

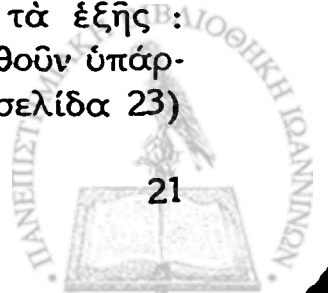
Τὸ πενάκι τῆς μᾶς ξεναγεῖ, μὲ σύνολα καὶ λεπτομέρειες, στὰ ὄμορφα Γιάννινα τοῦ παλιοῦ καλοῦ καιροῦ, ὄπου μὲ ἐκφραστικὴ ἄνεση, εἰκαστικὴ δύναμη, ἀρχοντικὴ εὐγένεια, μὲ καημὸ καὶ μεράκι μᾶς ξυπνάει ἐμπειρίες παλιές. Ἀντίκες τὰ

σχέδια τῆς Νίτσας Σινική - Παπακώστα : ἀρχοντικά, μικρὰ λαϊκὰ σπίτια, γραφικὲς γειτονίες, λεπτομέρειες ἀπὸ ἐσωτερικὰ σπιτιῶν. Περιπύου ἕκατὸ σχέδια, πὺν συνοδεύουν κατατοπιστικὰ σχόλια ἀπ' τὴν ἴδια. Ἡ ἐργασία τῆς ἀφιερώνεται στὰ παιδιὰ τῆς: Ἀλέξη καὶ Ἀμαλία.

Ἡ προσφορά τῆς Νίτσας Σινική - Παπακώστα διαθέτει εὐρωστία, εὐγένεια, ἀρτιότητα σ' ἕνα συναισθηματικὸ κλίμα γνήσιας ἀνθρωπιᾶς. Τὴ συνθέτουν τὸ καλλιτεχνικὸ δαιμόνιο, ἡ ἀμεση γνώση, τὸ ἔντονο βίωμα, τὸ πάθος ζωῆς καὶ ὁ μόχθος καὶ πόνος ἐτῶν. Τὸ ἦθος καὶ τὸ ὕφος τοῦ ὄλου συνθέτουν μιὰ μοναδικὴ πολιτιστικὴ παρουσία τῆς πόλης τῶν Ἰωαννίνων, πὺν «φεῦ» χάθηκε, ἢ πὺν συνεχίζεται νὰ χάνεται.

Τὰ προσωπικὰ σχόλια, πὺν παράλληλα συνοδεύουν τὰ σχέδια εἶναι χρήσιμα κατατοπιστικὰ στοιχεῖα τοπικοῦ, λαογραφικοῦ, ἱστορικοῦ καὶ αἰσθητικοῦ χαρακτῆρα.

Στὸν πρόλογό τῆς ἡ Σινική - Παπακώστα μᾶς λέει καὶ τὰ ἐξῆς: «Στὰ σχέδια πὺν ἀκολουθοῦν ὑπάρ-
(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 23)

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Ο Έφορος της Βιβλιοθήκης γράφει και η Έταιρεία ευχαριστεί συγγραφείς και αποστολείς των παρακάτω βιβλίων και περιοδικών που έλαβε:

α) ΒΙΒΛΙΑ

- 1) Σινίκη - Παπακώστα Νίτσα: Παλιά Γιάννινα, 'Αθήνα 1986.
- 2) Κραφίτη Βασίλη: Αυτός ό κόσμος! "Ήλιε μου — "Ήλιε μου, 'Αθήνα, 1985.
- 3) Καμηλάκη Ι. Παναγιώτη: Βιβλιογραφία της Έλληνικής Λαογραφίας των έτων 1921—1938. Συμπληρώματα, 'Αθήνα 1983.
- 4) Τού ιδίου: Η έμποροπανήγυρη των Φαρσάλων. Ιστορική εξέλιξη — Έθνογραφική θεώρηση — 'Αθήνα 1980.
- 5) Παπαθεοδώρου Π. 'Αποστόλου: 'Αρχείο 'Αθανασίου Τσεκούρα — Της Έπιμελητείας 'Ιωαννίνων της Αυτόνομου 'Ηπείρου 1914 — 'Ιωάννινα 1985.
- 6) Βαρζώχα Ι. Κώστα: Βίκος, τó ώραιότερο φαράγγι της Εύρώπης — 'Οδοπορικό — Γιάννινα 1985.
- 7) 'Αβέλλιου 'Αθανασίου: Έπαθλα και χάριτες — 'Αθήνα 1985.
- 8) Τού ιδίου: Τό θέατρο τού 'Ομίλου των έρασιτεχνών και ό Γυμνασιακός Σύλλογος Ήεροχωρίου των έτων 1901—1904 — 'Αθήνα 1982.
- 9) Τού ιδίου: Η προσωπικότητα τού πρώτου μετά την επανάσταση τού 1821 μυθμσιευαμένου Δημάρχου 'Ισταιών Γιάννιου 'Αντωνίου — 'Αθήνα 1980.
- 10) Τού ιδίου: Η σχολική ζωή τού Ήεροχωρίου κατά τά πρώτα μετά την άπελευθέρωση έτη και ε Δημ)λος Β' τάξεως κύριος Στ. 'Αβέλλιος — 'Αθήνα 1982.
- 11) Βρέλλη Π. 'Αριστοτάλη: Συμβολή στην έρευνα της Δημοτικής 'Ηπειρωτικής Μουσικής, 'Ιωάννινα 1985.
- 12) Λέκκα Π. 'Αθανασίου — Πώπ Γ. 'Αλεξάνδρου: Αύτη είναι ή 'Αλβανία, 'Αθήνα 1946.
- 13) Ρέντη Κων)νου: Τό Βορειοηπειρωτικό, 'Αθήνα 1922.
- 14) Παγούνη Π. Εύαγγέλου: Στοιχειώδης Γεωγραφία, Κων)πολις 1902.
- 15) Ψαρρά Κ. Λευτέρη: 'Ο Έλληνοϊταλικός πόλεμος 1940—41, 'Αθήνα 1986.
- 16) Κυργιάννη Μίλου: Η άντιφασιστική όργάνωση της έλληνικής μειονότητας στην 'Αλβανία 1943—4 (Πολιτική—Στρατιωτική), 'Αθήνα 1982.
- 17) Τού ιδίου: Τό Πασαλίκι 'Ιωαννίνων στην έποχή τού 'Αλή Πασά - Τεπελενλή (1788—1822), 'Αθήνα 1984
- 18) Έταιρείας 'Ηπειρ. Μελετών: 'Ηπειρωτικό 'Ημερολόγιο, 'Ιωάννινα 1986.
- 19) Μάργαρα Β. Κ.: Γιαννιώτικη 'Αρχιτεκτονική, 'Ιωάννινα 1979.
- 20) 'Ιδίου: Κάστρα της 'Ηπείρου, 'Ιωάννινα 1985.
- 21) 'Ιδίου: Μεγάλοι Νεοέλληνες από τó 1400, 'Αθήνα 1982.
- 22) 'Ιδίου: Λαϊκές έκφράσεις στην 'Ηπειρο, 'Ιωάννινα 1982.
- 23) 'Ιδίου: Ποιήματα (1965—1985), 'Αθήνα 1986.
- 24) Θωμά Χ. Μουδόπουλου: 'Αρθρα και

ΠΑΛΙΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ από σελίδα 21)

χει ή αγάπη μου για την πόλη, που γεννήθηκα και που ζω. Είναι τα Γιάννινα της γενιάς μου που έζησε τη μεγάλη αλλαγή της πόλης αυτής. Είναι λίγες γωνιές που πρόσλαβα να σχεδιάσω απ' τα παλιά Γιάννινα».

Η όλη εμφάνιση του λευκώματος είναι άψογη. Δεν πρέπει να λείπει απ' τα σπίτια μας ή σημαδιακή του

λόγοι, 'Αθήνα 1986.

- 25) Κώστα Π. Λαζαρίδη: 'Η έρασιπεχνική Βοτανική μου συλλογή. Γενικά στοιχεία χλωρίδας Κοκκουλίου και χαράδρας του Βίκου, Γιάννινα 1986.
- 26) 'Ιδίου: Βοτανικά λαογραφικά στοιχεία απ' τη χλωρίδα του χωριού μου Κοκκουλίου Ζαγορίου και της χαράδρας του Βίκου, τ. Α', Γιάννινα 1986.
- 27) Κούλα Ξηραδάκη: 'Από τα 'Αρχεία του 'Ελεγκτικού Συνεδρίου, τ. Β', 'Αθήνα 1973.
- 28) 'Αχιλλέα Λαζάρου: AUX ORIGINES DE L' AROUMAIN ET DE SES RAPPORTS AVEC LES LANGUES ENVIRONNANTES — ATHENS 1985.
- 22) Νίκου Ζιάγγου: Φεουδαρχική 'Ηπειρος και Δεσποτάτο της 'Ελλάδας, 'Αθήνα 1974.
- 31) Κων)νου Μπεκιάρη : 'Εθνομορφία Πρωγονικής — 'Αθήνα 1939.
- 32) Κων)νου Τζόδα: Βορειοηπειρωτικά Χρυσόβγεννα, 'Αθήνα 1962.
- 33) Βαγγέλη Χ. Παππά - Παμφίλη : 'Ηπειρωτικὰ 'Ορξζοντες (Ποίηση), 'Αθήνα 1986.

παρουσία, που είναι ένα τραγούδι στην γνήσια παράδοση. Χωρίς ουσιαστικό τραγούδι ή ζωή δεν έχει νόημα.

Η αξιόλογη προσφορά της Νίτσας Σινίκη - Παπακώστα μας συγκινεί και μας ένθουσιάζει. Γι' αυτό της σφίγγουμε θερμά τὸ χέρι.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΕΥΧΗ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Τεύχ.

- 31 Πωγώνι. 'Η δόξα και η μοίρα του. Δρχ. 300
- 34 LA MALHEREUSE EPIRE. ('Αφιέρωμα στον Αυτόνομο Αγώνα. Δρχ. 400
- 40-41 'Αφιέρωμα στην 21 Φεβρουαρίου 1913 Δρχ. 300
- 53-54 'Από τὸ ἀνδροφόνο Μπιζάνι στον Αυτόνομο Αγώνα. 'Η 'Ηπειρωτική 'Εκστρατεία σὲ εἰκόνες. Δρχ. 500
- 55 Προσέγγιση στή Σουλιώτικη 'Εποποιία Δρχ. 300
- 59-60-61 'Αφιέρωμα στην 28 'Οκτωβρίου 1940 Δρχ. 400
- 62 'Αφιέρωμα στην 28 'Οκτωβρίου Β' 1940 Δρχ. 400
- 76-77 Σῶστε τὸν Καλαμᾶ Δρχ. 200
- 93 'Αφιέρωμα στην... 'Ηπειρωτική 'Αθήνα. (Φωτογραφίες - κείμενα τῶν 'Ηπειρωτικῶν 'Ιδρυμάτων τῆς 'Αθήνας με τὴν εὐκαιρία τῶν 150 χρόνων τῆς πόλης Δρχ. 300

ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Τρείς σύγχρονοι «φιλογενείς» Ήπειρώτες κατέγραψαν στα προχωρημένα τους χρόνια τὸν πνευματικὸ τους μόχθο. Ἐτίμησαν μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη τους, σὰν πνευματικὸ καταφύγιο, τὴν Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία καὶ τὸν ἐμπιστεύτηκαν σ' αὐτήν. Καὶ ὄχι μόνο αὐτό. Κατέθεσαν καὶ τὴ δαπάνη τῆς ἐκδόσεως σὲ βιβλία, ὥστε νὰ χαροῦν ἐν ζωῇ τὸν τρύγο τοῦ μόχθου τους. Καὶ ἔγινε ἴλεως ὁ Κύ-

ριος καὶ τὸ ἔργο ἦρθε «εἰς πέρας».

Καὶ τὰ τέσσερα βιβλία ἀναφέρονται στὴν ἱστορία, τοὺς θρύλους καὶ στὴν «ἀναπαραχθεῖσα» ζωὴ τοῦ Ἡπειρωτικοῦ Λαοῦ. Εἶναι ἐκτὸς ἐμπορίου. Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὴν πώλησή τους μπαίνουν στὴν Ἐταιρεία καὶ γίνονται πάλι πνευματικὸ ἔργο. Εἶναι μιὰ πρόκληση πρὸς τοὺς πνευματικὸς Ἡπειρώτες νὰ ἐνισχύσουν μὲ τὴν ἀγορά τὴν Ἐταιρεία.

α.χ.μ.

Ἀθανασίου Δ. Τσεκούρα : Ἀπὸ τοῦ 98ου Ὑψώματος. Ἀναμνήσεις Ἡπειρώτου Ἀγωνι-

στοῦ. Ἀθήνα 1979. Στὰ ἐνεήντα ὀκτώ του χρόνια ὁ μακαρίτης (πέθανε στὰ 105) Ἀθαν. Τσεκούρας μὲ ξάστερο μυαλό καὶ ἐκπληκτικὴ ἀφηγηματικὴ ὑπαγορεύει τὶς ἀναμνήσεις μιᾶς πολυκύμαντης ζωῆς ἀνελλισσομένης στὸ πρῶτο τέταρτο τοῦ αἰῶνα, ποῦ μᾶς φεύγει.

Πολυσέλιδη ἔκδοση μὲ σπάνιες εἰκόνες. Δρχ. 1.200

Γιώργου Δ. Κούνδουρου : Ἀλλοτινὰ κι ἀξέστα. Ἀθήνα, 1985. Ἱστορία, θρύλοι, διηγήματα μὲ βάση τὴν Πόβλα καὶ τὴ ζωὴ τοῦ συγγραφέα, ποῦ στὶς σελίδες του κάθε Ἡπειρώτης θὰ ἀναγνωρίσει τὸ δικό του εἶδωλο. Ὑπόδειγμα Ἡπειρώτικου λαϊκοῦ λόγου. Δρχ. 600.

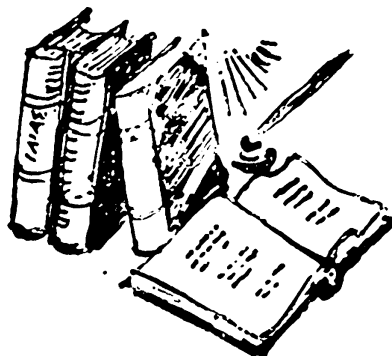
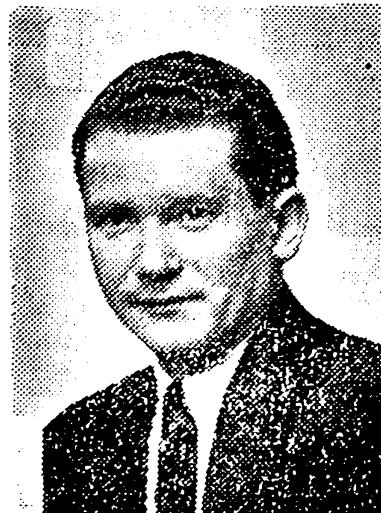

Γιώργου Δ. Κούνδουρου: Ἡ Πόβλα τῆς Μουργκάνας κι ὁ εὐεργέτης Σπύρος Στ. Τσίγκος. Ἐνα χωριὸ ξαναγεννιέται. Ἀθήνα 1986.

Τὸ χρονικὸ τῆς ἀνάπλασης τῆς Πόβλας ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Εὐεργέτου καὶ τοῦ «σκεύους ἐκλογῆς» συγγραφέα συγγενῆ του γραμμένο μέρα μετὴν ἡμέρα στὰ μεταπολεμικὰ χρόνια, με ἱστορικές καὶ λαογραφικές παρεκμβάσεις ἀπὸ τὸ γενικότερο χῶρο. Δρχ. 1000

Κων. Ι. Φωτόπουλου: Τὰ Γιάννινα. Οἱ μαχαλάδες, τὰ σοκάκια καὶ τὰ τοπωνύμιά τους μετὶς ἱστορικές καὶ λαογραφικές παραδόσεις κι ἀνέκδοτα. Ἀθήνα 1986.

Ἡ γεωγραφία τῆς παλιᾶς πόλης (τουρκόπολης) πνευματικῆς πρωτεύουσας τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, «πρώτης στὰ γράμματα καὶ στὰ γρόσια», γραμμένη με χάρη καὶ γλαφυρότητα. Δρχ. 300

Ἑσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις

Οἱ χρηματικὲς εἰσφορὲς πρὸς τὴν
 "Ἑπειρωτικὴ Ἐταιρεία,, ἐκπίπτουν
 στὶς Δηλώσεις Φόρου Εἰσοδήμα-
 τος.

ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

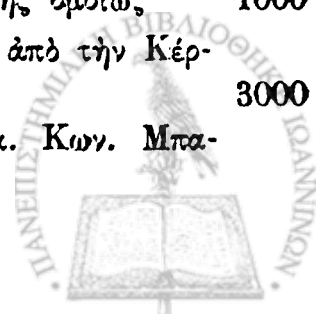
Μὲ βαθειὰ συγκίνηση συντάσσομε αὐ-
 τοὺς τοὺς πίνακες εἰσφορῶν. Εἶναι τὸ ὀ-
 ξυγόνο τῆς Ἐταιρείας. Εἶναι τὰ φτερά
 τῆς Κοινοφελὲς Πνευματικῆ Ἰδρυμα ἢ
 Ἐταιρεία. Δημόσια ἢ διαχειρίσῃ τῆς σὲ
 ὑάλινη σφαῖρα «περιστρεφομένη καὶ παν-
 ταχόθεν ὀρατή». Δὲν πληρώνει οὔτε μο-
 νόλεπτο ἢ Ἐταιρεία σὲ μισθοὺς καὶ ἀ-
 μοιβὰς καὶ ἔχει ἐλαχιστοποιήσει τὰ διοι-
 κητικὰ τῆς ἐξόδα, ἀφοῦ τὸ Δ. Συμβούλιον
 μὲ ἐφημερία σὲ ἐθελοντικὴ βάση διεξά-
 γει τὴ διοικητικὴ ὑπηρεσία.

Δὲν ἔχει «Χρεῶστες» ἢ Ἐταιρεία. Δὲν
 ἔχει «Πιστωτές». Κανενὸς τὴν πόρτα δὲν
 ἐβρόντησε. Δὲν κρατεῖ λογαριασμοὺς «Ὁ-
 φειλετῶν». Ὅτι προσφέρεται εἶναι αὐτο-
 προαίρετο καὶ καλοδεχούμενο. Τὸ ραβδί
 τοῦ διακονιάρῃ, ὅταν ὑπηρετεῖ κοινοφε-
 λεῖς σκοποὺς γίνεται σὰ χέρια τοῦ Διοι-
 κητικοῦ Συμβουλίου ἡγεμονικὸ Σκήπτρον.

Κρίκοι τῆς ἀλυσσίδας τῆς ἀγάπης αὐ-
 τὸν τὸν μῆνα εἶναι οἱ:

Ὁ κ. Ἰωάν. Παπασταύρου γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ἡ κυρία Ἑλλη Βιθυνοῦ γιὰ τοὺς γενικοὺς σκοποὺς	2000

Ὁ κ. Ἐλευθ. Τζιόβας γιὰ τὸ Δελ- τίον	2000
Ὁ κ. Ἀθαν. Βαδῆμας ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Καλλ. Ταμπάκου ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Κων. Σταμάτης γιὰ ἐνύσχυ- ση τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας	3000
Ὁ κ. Ἐμ. Παπάζογλου ὁμοίως	2000
Ὁ κ. Νικόλ. Καρπούξης γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Γιώργος Μανόπουλος γιὰ τοὺς γενικοὺς σκοποὺς τῆς Ἐταιρείας	5000
Ὁ κ. Ἀνδρ. Καρζῆς ὁμοίως	1300
Ἡ κυρία Ἀλεξάνδρα Τζιάνκου γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ἡ κυρία Εὐαγ. Μάντζιου ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Ἠλέκτρα Δημήτρη Σα- λαμάγκα πέρα ἀπὸ ὀκτώ σειρὰς ἐκδόσεως τῶν Ἀπάντων του γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐταιρείας	2000
Ἡ κυρία Βιργ. Γαζίκη γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ἡ κυρία Σαφφ. Κηρύκου ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Στέλιος Πανταζίδης γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Δημοσθ. Παπαδόπουλος ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Χρήστος Ζήσης ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Περικλ. Δούκας ὁμοίως	1000
Ὁ συγγραφέας κ. Βασ. Μάργαρης πέρα ἀπὸ μιά ἰσχυρὰ διβλίον γιὰ τὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἐταιρείας καὶ γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ἡ κυρία Ἑλένη Γύρα ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Κων. Πανταζῆς ὁμοίως	1000
Οἱ Ἀδελφοὶ Τσοῦση ἀπὸ τὴν Κέρ- κυρα ὁμοίως	3000
Ὁ Ὑποστράτηγος κ. Κων. Μπα-	

μόπουλος πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας	2000	Ἡ κυρία Καλλιάνθη Κιτσάτη ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Λάμπρος Τσουμάνης γιὰ τὸ Δελτίο καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	5000	Ὁ κ. Ἐρμῆς Μουδόπουλος ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Εἰρήνη Κωστάκη γιὰ τὸ Δελτίο	2000	Ὁ κ. Σπύρος Στάθης ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Κώστας Κατσιάκης πρὸς ἐκδο- σιν βιβλίων, εἰδικώτερα τὴν ἐκ- δοσὴ τοῦ βιβλίου τοῦ συμπολίτη του Κων. Φωτόπουλου «Γιάνγι- να, μαγαζιάδες, σαλιάκια κλπ.»	10.000	Ὁ κ. Εὐ. Πάππας ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Θωμᾶς Δέρβος γιὰ τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Μιχ. Γατόπουλος ὁμοίως	1000
		Ἡ κυρία Ἀθηνᾶ Καραμπάτσου ὁ- μοίως	2000
		Ἡ κυρία Ἀγαθὴ Ἀλεξιάδη πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν σκοπῶν τῆς Ἑ- ταιρείας	3000
		Ὁ κ. Κώστας Φωτόπουλος πέρα τῆς προσφορᾶς τοῦ πνευματικοῦ του πνεύματος «Τὰ Γιάννινα, οἱ μα-	

Ἀγαπητοὶ ἀναγνώστες,

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἑταιρεία», σᾶς εὐχαριστεῖ γιατί τὴ σκέ-
πτεστε καὶ τὴν συντρέχετε οἰκονομικῶς. Δὲν ἔχει, ὅπως ξέ-
ρετε, μονίμους πόρους (ἀπὸ ἐνοίκια, τοκομερίδια χρεωγρά-
φων κλπ.).

Πρέπει νὰ δρᾷ συνεχῶς, ὥστε νὰ ἔχει ἀνταποδοτικὰ εἰ-
σοδήματα. Καὶ τὸ ἔχει ἐπιτύχει μέχρι σήμερα, χάρις στὴν
πρόθυμην ἀνταπόκρισιν τῶν Φίλων καὶ Ὑποστηρικτῶν τῆς, με-
ταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταριθμεῖστε.

Ἡ θερμὴ μας παράκλησις εἶναι, νὰ μᾶς στείλετε τὴ δι-
εύθυνσιν καὶ μὲ ὅσα μπορεῖτε περισ-
σότερα στοιχεῖα, ἐνὸς τουλάχιστον Ἡπειρώ-
τη Πνευματικοῦ Ἀνθρώπου, πού νὰ πάλλε-
ται, σὰν ἐσᾶς, ἀπὸ Ἡπειρωτισμὸ γιὰ νὰ τοῦ στεί-
λουμε τὸ Περιοδικὸ τῆς Ἑταιρείας.

Εἶναι γνωστὸ, ὅτι ἡ Ἑταιρεία, δὲν ἀποβλέπει σὲ κέρδη.
Συνεπῶς δὲν χωρεῖ δισταγμὸς στὴν ὑπόδειξιν, ὁποιοῦδήποτε
προσώπου, εἴτε μπορεῖ, εἴτε ὄχι, νὰ ἀνταποκριθεῖ σὲ οἰκονο-
μικὰς ὑποχρεώσεις. Ἡ Ἑταιρεία, ὅπου δὲν ὑπάρχει δὲν παίρ-
νει!

Μὲ κάθε τιμὴ
ΤΟ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒ. ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

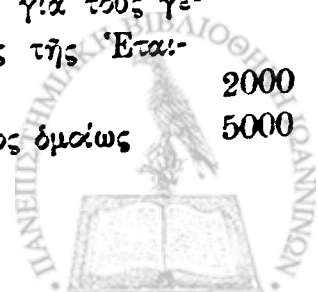
ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ - ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΛΗΚΥΘΟΣ

ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Στους πνευματικούς σκοπούς τῆς Ἑταιρείας εἶναι ἡ ἀπονομή τιμῆς στή μνήμη θανόντων Ἡπειρωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τους. Κατὰ τὸν μῆνα αὐτὸν μᾶς ἐστάλησαν οἱ ἐπόμενες δωρεές.

Ὁ Ἀντισπράτηγος κ. Σωτήρ. Ἀναγνωστόπουλος στή μνήμη τῆς συζύγου του	4000	Ἀφροδίτης Παπαπέτρου - Γύρα	2000
Ἡ κυρία Ἑλένη Οἰκονομίδη στή μνήμη τοῦ ἀλησμόνητου συζύγου της Γιώργου Οἰκονομίδη τέσσαερα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του	5000	Ἡ κυρία Λήδα Καζαγκίση στή μνήμη τῆς ἀδελφῆς της Ἀλεξάνδρας	5000
Ὁ Ζιτσαῖος ἱατρός κ. Ἰωάννης Παπαπέτρου, τακτικὸς ἀπὸ χρόνια παραστάτης τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας στή μνήμη τῆς ἀδελφῆς του Ἀφροδίτης Γύρα	10.000	Ὁ κ. Ἰωάν. Δημαρᾶς στή μνήμη τῶν Γονέων του καὶ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Δημαρᾶ	4000
Ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑταιρείας κ. Κων. Ἐξάρχος στή μνήμη τῆς		Ἡ κυρία Σοφία Τρίμητη τὸ γένος Ἀριστ. Χρηστίδη στή μνήμη τοῦ συζύγου της Τάσου Τρίμητη, ἔξ χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του	5000
		Ἡ κυρία Ἑλένη Ρούκα - Κουρτζή στή μνήμη τῆς	3000
		Ὁ ἱατρός κ. Ἀθαν. Μαντέκος στή μνήμη Γονέων καὶ Ἀδελφῶν του	2000

χαλάδες, τὰ σοκάκια κλπ.» πρὸς ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας	18.000	Ἡ κυρία Θεοδώρα Λιδίου γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας	5000
Ὁ κ. Γ. Λυμπερίδης γιὰ τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Κώστας Τισσανάκης ὁμοίως	2000
Ὁ κ. Βασίλ. Ἀρχιμανδρίτης, πέραν τῆς πνευματικῆς συνεργασίας γιὰ τὴν εὐδόωση τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας	15.000	Ὁ κ. Δημ. Ζέρβας γιὰ τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Κώστας Λαμπρίδης ὁμοίως	6000	Ὁ κ. Μιχ. Ἀράπογλου ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Βάσω Μπόσιχ γιὰ τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Ἀπ. Παπαγεωργίου ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Ἰ. Παρασκευόπουλος ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Ἀθ. Σακελλαρίδης ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Σπύρος Κουτσούκης ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Μιχ. Ἐξάρχος ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Ἄνδρ. Καρζῆς ἀπὸ Δυτικὴ Γερμανία	1380	Ὁ κ. Ἰωάν. Κοντούλης ὁμοίως	1000
		Ἡ κυρία Ρίτα Σάσση γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας	2000
		Ὁ κ. Δ. Φραγκόπουλος ὁμοίως	5000

ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΣΤΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

ΣΗΜ. ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

Ἐνα καλὸ ξεκίνημα ἔχει γίνει γιὰ ἓνα μεγάλο Κοινωνικὸ Σκοπὸ, τὸ Ἰδρυμα Σπαστικῶν καὶ Κωφάλαλων Παιδιῶν τῆς Ἡπειροῦ. Μπῆκε καὶ ὁλας ὁ θεμελιὸς λίθος. Ὁξὺ τὸ κοινωνικὸ πρόβλημα τῶν ἀτυχῶν Παιδιῶν καὶ τῶν ἀτυχεστέρων Γονέων, πού παρὰ τὴν κατάστασίν τους, δὲν στέργουν γὰρ τὴν ἀπομακρύνουν ἀπὸ κοντὰ τους γιὰ Ἰδρύματα αὐτοῦ τοῦ εἴδους σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς χώρας. Ἀλλὰ στὰ πλάσματα αὐτὰ δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἡ ἀγάπη τῶν Γονέων τους. Μιὰ λύση ἦταν γὰρ γίνει κάποιον Ἰδρυμα κοντὰ σὲς πατρογονικὲς Ἑστίες τους. Ἔτσι θὰ γινόταν δυνατὸ καὶ ἡ ἀγάπη τῶν Γονέων γὰρ φτάσει καὶ ἡ Κοινωνικὴ Περιθαλψὴ γὰρ τὴν ἀγκαλιάσει. Σ' αὐτὸ τὸ ἰσχυρὸν μετουσιώθηκαν οἱ προθέσεις τοῦ Γιατροῦ Γεωργίου Γύρα γὰρ διαθέσει ἓνα γήπεδο 5 στρεμμάτων στὴ Ζίτσα καὶ τὸ ποσὸ ἐνὸς ἑκατομμυρίου Δραχμῶν μὲ φορέα τοῦ ἔργου τὴν Ἀδελφότητα «Μάννα τοῦ Πωγωνίου».

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» εἶδε μὲ ἐνθουσιασμὸ τὴν ἰδέαν καὶ πρόθυμα παρέχει τίς στήλες τοῦ Δελτίου της γιὰ τὸν κοινωφελῆ σκοπὸ. Χρέος τῶν Ἡπειρωτῶν εἶναι γὰρ γίνει πραγματικότητα ἡ καλὴ ἰδέαν. Ἔχομε ἀρκετὲς Δυναστεῖες Ἡπειρωτικοῦ πλοῦτου τόσο στὴν Ἀθήνα, ὅσο καὶ στὴν Ἡπειρο.

Εἶναι χρέος ὅλων μας ἓνα ἀσήμαντο μέρος αὐτοῦ τοῦ συγκαμωμένου πλοῦτου γὰρ κοινωνικοποιηθεῖ στὴν ὑπηρεσίαν τῆς δυστυχίας τῶν συνανθρώπων μας. Ἄν εἶχαμε μεῖς κάποιον ἀνάπηρον παιδί; Ἄν οἱ

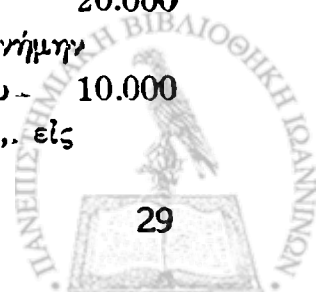
ποταμοὶ τῆς κληρονομικότητος μᾶς φέρουν αὐριο ἓνα ἐγγονάκι;

Οἱ εἰσφορές, ἀπὸ τὸν ὀβολὸ τῆς χήρας, ἄς κατευθυνθοῦν στοὺς ἀποδέκτες:

Α' ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Κεντρικὸ Αἰόλου 86. Λογαριασμὸς Ἀδελφότητος «Μάννα τοῦ Πωγωνίου» ἀριθμὸς 480.304.

Β' ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ «MANNA ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ» Σπετσῶν 8, Ἀγία Παρασκευή. (Οἰκία Προέδρου Ἐλευθερίας Δόβα).

	Δρχ.
Κα Ἐλευθερία Δάκαρη - Κουταβά	5000
Κος Ἀχιλ. Γκιόκας, εἰς μνήμην Σόλωνος Δόβα	5000
Κος Ἐλευθ. Παπᾶς, εἰς μνήμην Ἐμμαν. Α. Λαμπρίδη	2000
Κος καὶ Κα Νικολ. Ρέγγου, εἰς μνήμην Κωστῆ Σπ. Βουτετάκη	2500
Κος καὶ Κα Νικ. Γκαράνη, εἰς μνήμην Σούλας Γ. Βετσοπούλου	5000
Κος καὶ Κα Χρυσ. Λαμπρίδη, εἰς μνήμην Ἀθαν. Γκογκώνη	5000
Κος Μιχ. Μίνος — Γαλλία — εἰς μνήμην Σόλωνος Δόβα	10.000
Κος καὶ Κα Κωνστ. Σταθοπούλου, εἰς μνήμην Σταύρου Μάνθου	2000
Κα Καλ. Δαμιανίδου — οἰκ. Γ. Λυμπεροπούλου, εἰς μνήμην Σταύρου Μάνθου	2000
Κα Ἀθούλα Ἀχ. Μάντη, εἰς μνήμην Σταύρου Μάνθου	1500
Κα Ἡρῶ καὶ Βασ. Δόβα	20.000
Κος Μιχ. Δημ. Δρόσος, εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς του, Δημ. Δρόσου	10.000
Κα Εὐφροσύνη Δημ. Δρόσου, εἰς	

Ἡ Γιούλη

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ σελίδα 17)

Ξεὶ γρηγορώτερα τὸ μικρὸ πλασματάκι...

Ἄπὸ τότες δὲν ξαναφόρεσα ποτές παπούτσια μὲ κορδόνια...

Στὸν ἀγῶνα πιὸ γοργοπόδαρος βγήκε ὁ «γιατρός». Τὸ κορμὶ τοῦ... μισογεννημένου παιδιοῦ εἶχε ἀρχίσει νὰ μαυρομελανιάζει, ἡ ἐπαφὴ τοῦ κορμιοῦ μὲ τὸν ἀέρα ἐρεθίζει τὸ κέντρο τῆς ἀναπνοῆς καὶ τὸ παιδί ἀνέπνεε... ὕγρα. Μὲ γρηγοράδα ἐμπειροῦ μαιευτῆρα ξεσκάλωσα τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ ἔβγαλα στὸ φῶς καὶ στὸν ἀέρα τῆς ζωῆς. Μὲ τὰ ξώφυλλα τὴν ἤξερα τὴ μαιευτικὴ — ἀπὸ ἀνάγκη στὴν ἐρημιὰ ποὺ θρισκόμουν — καὶ δὲν ἤξερα ποιὸν ἀπ' τοὺς τρεῖς μαιευτῆρες νὰ εὐγνωμονήσω γιὰ τὴ σωτήρια μέθοδό τους. Χειρισμὸ τῶν Μορισῶ —Λε-

βρέ—Πινάρ τὸν γράφαν τὰ χαρτιά. “Ὡσπου ν’ ἀκούσω τὸ πρῶτο κλάμα τοῦ παιδιοῦ ἔτρεμε ἡ ψυχὴ μου, ὅπως τρέμει ἡ ψυχὴ ὄλων τῶν γιατρῶν, ὅταν χαρίζουν τὴ ζωὴ, ὥσπου ν’ ἀρπάξουν ἕναν συνάνθρωπό τους ἀπ’ τοῦ χάρου τὰ νύχια...

Κι’ ἐδῶ πρέπει νὰ γράψω πὼς καὶ τὴ γενικὴ γιατρικὴ ἀσκοῦσε δόκιμα ὁ γιατρός στὸ χωριό, ἀλλὰ κι’ ὅλες τὶς εἰδικότητες ἔπρεπε νὰ κατέχει καλὰ, καὶ τὴ χειρουργικὴ καὶ τὴ μαιευτικὴ καὶ τὴ γυναικολογία καὶ τὴν παιδιατρικὴ καὶ τὴν... κτηνιατρικὴ ἀκόμα. Χώρα ποὺ ἔπρεπε νὰ ξέρεις καὶ τὴ γεωπονία, τὴ δεντροκομία, τὴ μελισσοκομία κι’ ὅλες τὶς ἄλλες τέχνες ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴ χωριάτικη ζωὴ, ἂν ποιοῦσες τὸν τόπο σου, φυσικά...

Γιάννινα 26.11.86

Ἄναστ. Δ. Παπαγγέλης

μνήμην τοῦ συζύγου της, Δημ. Δράσου	20.000
Κα Λικατερίνη Δημ. Δρόσου, εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς της Δημητρ. Δρόσου	10.000
Κα Ἄννα Δημ. Δρόσου, εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς της Δημ. Δρόσου	10.000
Κος Μάνθος Μέντζος (2α ὄψεις)	5000
Κος Δημ. Χρησιῶνης, εἰς μνήμην τῆς ὑποδειγματικῆς Ἑλληίδας καὶ συζύγου του, Ἀντιγόνης Δ. Χρησιῶνη	50.000
Κα Φανή Σπανοῦ, εἰς μνήμην Φρόσως Ἰωαννίδου	2000
Κος καὶ Κα Ἀθαν. Ζέρη, εἰς μνήμην Εἰρήνης Χ. Χρυσανθάκη	5000

Κος Χρυσ. Λαμπρίδης, εἰς μνήμην	
Κος Χρυσ. Λαμπρίδης, εἰς μνήμην Ἀθανασίας Σαχίνη	2000
Κος Ἰωάν. Δημαράς, εἰς μνήμην πεθεροῦ του Σπύρου Μήτση	1000
Κος Ἡλίας Κάμτσιος	5000
Κος Ἀλκιβ. Λάμπρου	5000
Κος καὶ Κα Νικολ. Μπάτζιου, εἰς μνήμην τοῦ υἱοῦ των Βασιλείου	5000
Κα Ἐλένη Ρούνα - Κουρτζῆ στή στή μνήμη τῆς μητέρας της Ἀγαθούλας Κ. Ρούνα	2000
Κα Βασιλικὴ Τσέλιου στή μνήμη τοῦ συζύγου της Ἀναστασίου καὶ τῶν Γονέων του Κωνσταντίνου καὶ Μάρθας	10.000
Κατερίνας Σάρρα	5000

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ»

ΔΡΧ.	ΔΡΧ.
1. Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ: Σπυρίδων Λάμπρος, Α' έκδοσις 1961, Β' έκδοσις 1967 250	19. Άλυτρώτου Έλληνισμού, 1967 300
2. ΣΠΥΡ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ — ΑΛ. ΒΑΜΒΕΤΣΟΥ — ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ — Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Σπυρίδων Βλάχος, ό από Ίωαννίνων 1961, Β' έκδοσις 1970 350	20. ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Ό Άλή πασάς από την άλλη πλευρά, 1968 300
3. Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ: Δημήτριος Σ. Μπαλάνας, Α' έκδοσις 1961, Β' έκδοσις 1963 250	21. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Γ. Καστριώτης (Σκεντέρμπεης) 1968 300
4. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Η συμβολή της Ηπείρου εις τους άγώνας ύπέρ της Έλευθερίας, 1963, Β' έκδοσις 1970 250	22. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ηπειρος και Λακωνία. (Άπό την Σπλάντζα έως τον Αυτόνομιακόν Άγώνα 1914), 1968 250
5. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ό μύθος της άλθανικής συμβολής εις την άνεξαρτησίαν της Έλλάδος, 1963 450	23. ΠΑΝΑΓ. ΓΡ. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ : Τά Έθνικά Κληροδοτήματα και αί προς αυτά ύποχρεώσεις της Πολιτείας, 1968 250
6. ΙΩΑΝ. ΕΞΑΡΧΟΥ: Ό οικονομικός προγραμματισμός του ήπειρωτικού χώρου, 1963 200	24. ΜΙΧ. ΠΕΡΑΝΘΗ : Λορέντζος Μαβίλης, ό ήρωας του Δρίσκου, 1969 250
7. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Γεώργιος Χατζής - Πελλερέν, ό Ηπειρώτης άγωνιστής, ό δημοσιογράφος, ό ποιητής, 1964 250	25. ΔΗΜ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ : Η Άπελευθέρωσις των Ίωαννίνων, 1969 300
8. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Χρ. Χρηστοθασιίλης, ό διηγηματογράφος, ό λαογράφος, ό πατριώτης, 1965 300	26. ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Ίωάννης Βηλαράς, ό Ηπειρώτης ίατροφιλόσοφος, ποιητής και λόγιος, 1969 300
9. ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ Ι. ΚΑΚΟΥΡΗ: Θάνατος - Άνάστασις σε μαγικο - θρησκευτικά «δρώμενα» της λαϊκής λατρείας της Ηπείρου, 1965 350	27. ΖΗΣΗ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: Σπύρος Χασιώτης, ό Ηπειρώτης πατήρ της Γεωργίας, 1969 250
10. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Ίωάννης Κωλέττης, ό Ηπειρώτης Πρωθυπουργός, 1966 300	28. ΒΑΣΙΛΗ ΚΡΑΨΙΤΗ: Το νόημα του Σουλίου, 1969 250
11. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Η Ξενιτειά και το δημοτικό τραγούδι, 1966, Β' έκδοσις, 1970 250	29. ΒΙΒΗΣ ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: Η Κοινωνική Πολιτική και οι Ηπειρώται Έθνικοί Εύεργέται, 1970 250
12. ΝΙΚΟΛ. ΤΣΑΚΑ: Πάργα, 1966 250	30. Κ. Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ: Αί Ηπειρώτισσαι εις τους έθνοκούς άγώνας, 1970 250
13. ΚΩΝ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ: Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, 1966 1000	31. ΙΩΑΝ. ΒΟΓΑ: Η θέσις του Βορειοηπειρωτικού ζητήματος, 1970 300
14. ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Δροσουλίτες, Ηπειρος, Κρήτη, 1967 250	32. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : Ηπειρώται δημοσιογράφοι στη Ρουμανία, Θωμάς, Πασχίδης, 1970 300
15. ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Ό Γεώργιος Σταύρου και ή Έθνική Τράπεζα, 1967 250	33. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Άπόστολος Άρσάκης και ή Φιλεκπαιδευτική Έταρεία, 1970 300
16. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Άγγελική Χατζημιχάλη και ή Ηπειρωτική λαϊκή τέχνη, 1967 300	34. ΙΩΑΝ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ: Η πνευματική κατάστασις στα Γιάννινα στις άρχές του 19ου αιώνας, όπως την είδαν οι Ξένοι περιηγηταί, 1971 250
17. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : Ηπειρώται εις την Ρουμανίαν (Α' και Β') 1967 300	35. ΑΘΑΝ. ΣΟΥΡΑ : Η συμβολή των Άδελφών Ριζάρη εις την επανάστασιν του 1821, 1972 300
18. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Σχολεία και Διδάσκαλοι του 300	36. ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Κομπογιαννίτες, Μαρτσουκάδες, οι Ξακουσμένοι αυτόδιδακτοι για

	ΔΡΧ.		ΔΡΧ.
τροί άπ' τó Ζαγορί τής 'Ηπείρου, 1972	300	Πόβλα τής Μουργκάνας, κι ο εϋεργέτης Σπ. Τσίγκος, 1986	1000
36. ΑΛΚΗ ΜΑΘΟΥ : 'Ηπειρώται δημοσιογράφοι στή Ρουμανία, Σπ. Σίμος - Ζαχ. Σαρδέλλης κλπ., 1973	300	57. ΚΩΣΤΑ Ι. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ: Τά Γιάννινα, 1986	500
37. ΓΡΗΓ. ΓΚΙΖΕΛΗ: 'Η λειτουργία τών Βορειοηπειρωτικών τραγουδιών τής αγάπης, 1973	250	ΔΕΛΤΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	
38. Γ. Θ. ΜΑΡΑΖΙΩΤΗ: 'Ο 'Ηπειρώτης 'Εθναπόστολος Πέτρος 'Ηπίτης, 1973.	300	- Πλήρης σειρά Δελτίου (12 τόμ.)	22.200
39. Β. Γ. ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ: 'Ο γάμος στήν Πυρσόγανη τά παλιά τά χρόνια, 1973	400	- Τεύχη 1 - 30 τιμή τεύχους	100
40. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Λαϊκή αρχιτεκτονική. 'Ηπειρώτες μαστόροι και γεφύρια, 1973	800	- » 32-122 τιμή τεύχ.	200
41. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: 'Αγώνες έλευθερίας, 1973	400	- Τεύχος 31 τιμή τεύχ.	300
42. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ: Χριστόδουλος Κλονάρης, Ζαγορίτης, 1975	250	- » 34 » »	400
43. ΕΥΑΓΓ. Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ : Παραλειπόμενα και κατάλοιπα του παναρχαίου πρώτου έν 'Ηπειρώ Μαντείου Δωδώνης, 1975	250	- » 40-41 » »	300
44. ΕΜΜ. Γ. ΠΡΩΤΟΥΦΑΛΤΗ : 'Η 'Ηπειρος και τó Εικοσιέννα, 1975	300	- » 53-54 » »	500
45. ΔΗΜ. Σ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ: 'Ο Παροιμιακός λόγος τών 'Ηπειρωτών, 1976	400	- » 55 » »	200
46. ΠΑΥΛΟΥ Γ. ΔΕΛΑΠΟΡΤΑ : Μνήμη Γεωργίου Γκάλγκου, 1977	250	- » 59, 60, 61 » »	400
47. ΑΘΑΝΑΣ. ΚΙΤΣΟΥ: Θεσπρωτική Γή, 1977	250	- » 62 » »	400
48. ΑΛΕΞ. Σ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗ: Χαράλαμπος Κατσιμητρος, Πρόμαχος τής 'Ηπείρου, 1978	500	- » 76-77 » »	200
49. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ: 'Ιωάννης Λαμπρίδης, 1979	350	- » 93 » »	300
50. ΑΘΑΝ. Δ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ: 'Από τού 98ου ύψώματος. 'Αναμνήσεις 'Ηπειρώτου 'Αγωνιστού, 1979	1200	Β' ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	
51. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΑΒΑΛΑ : Μία σκιαγραφία τού 'Αλή Πασά και τού Κράτους του, 1980	300	1. ΑΚΡΟΚΕΡΑΥΝΙΟΥ: Τό λυκόφως τών θεών στήν 'Αλβανία	300
52. ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΙΤΣΟΥ - ΠΙΤΟΥΛΗ: 'Εκδότες και Τυπογράφοι τής Τουρκοκρατίας, 1980	250	2. Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ: "Όσα έγγραφα στο Μοναστήρι	600
53. Ε. Γ. ΠΡΩΤΟΥΦΑΛΤΗ: Σούλι - Σουλιώται, 1983	300	3. Ν. ΓΟΥΖΕΡΙ: Βαθειές κι ανάλαφρες πινάκες	100
54. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ : Κώστας Γκράτζιος, 1983	350	4. Σ. ΔΑΚΑΡΗ: 'Οδηγός Νήσου 'Ιωαννίνων	300
55. ΓΙΩΡ. Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ: 'Αλλοτινά κι άξέχαστα, 1985	600	5. Κ. ΚΑΖΑΝΤΖΗ: Τά σκλαβωμένα Γιάννινα	400
56. ΓΙΩΡ. Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ : 'Η		6. Χ. ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΥ: 'Η 'Ηπειρος προμαχοϋσα	200
		7. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Μικρά 'Ασία	300
		8. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ : 'Ισπανοί - 'Ελληνες	300
		9. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Τιμητική έκδήλωση	150
		10. Κ. ΝΤΟΥΛΑ: Πίσεις - 'Υποπίσεις	200
		11. Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Εϋεργέτες - Δωρητές Ζαγορίου	200
		12. Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: 'Η 'Εκκλησία τής 'Ηπείρου	600
		13. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ: 'Η πραγματική εικών τής έν 'Αλβανία 'Εθν, 'Ελληνικής Μειονότητας	250
		14. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ: Κοντσιώτικα	1500
		15. Κ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ: 'Η Πινακοθήκη 'Ιωαννίνων	250
		16. Χ. ΧΑΒΕΛΑ : Γεν. Βιολογίας άπλά στοιχεία	100
		17. Χ. ΧΑΒΕΛΑ: 'Ο Ούρανός	100
		18. Σ. ΧΙΛΙΑΔΑΚΗ: Ταξίδια στήν 'Ηπειρο	500
		19. Σ. ΣΑΛΑΜΑΓΚΑ: "Απαντα (Τόμοι 5)	6000
		α.-Α. ΖΩΙΔΟΥ: Χάρτης 'Ηπείρου	200
		β.-Γ. ΔΟΥΡΔΟΥΦΗ: Μεγάλη χαράδρα τού Βίκου (Πίνακας)	1000

Γεωργ. Ίφροτοπούλου

Γράμμα
Οί Μαχαλαδες τὰ κοινὰ καὶ
τὰ τοπωνύμια τὰς μετὰ τὴν ἱστορικὴν
καὶ λαογραφικὴν παραδόσιν καὶ
ἀρετὰς

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ τοῦ προηγουμένου)

Κατὰ τὸν Ἀλβανικῆς καταγωγῆς Γιαννιώτῃ Σιουκρῇ ἀγαθῇ, ποῦ πρὶν λίγα χρόνια πέθανε, τῆς ἄρπαξαν τὴν ὥρα ποῦ ἔβγαιναν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν στὸ Κάστρο, (τοῦτο ἀμφισβητεῖται ἀπὸ μερικοὺς τῆς περασμένης γενεᾶς) περιβάλλοντας τὸ μπράτσο τοῦ κοριτσιοῦ μὲ τὰ τόξα τους (γιὰ λόγους σεβασμοῦ πρὸς τὴν γυναῖκα, κατὰ τὸ τούρκικο ἔθιμο) σὰν κάτι ἀνάλογο, εἶναι, ὅπως νομίζω, στοὺς δικούς μας μικτοὺς χοροὺς παλιότερα μὲ τὸ μαντήλι, γιὰ νὰ μὴν ἔρχονται σ' ἐπαφὴ τὰ ἀνδρικὰ χέρια μὲ τὰ γυναικεῖα.

Τὴ συνήθεια αὐτὴ κατὰ τὸν Γεωργ. Βλαχλεῖδῃ (Ἡπ. Χρονικά, 1929, τεῦχος Γ', σελ. 267—268, «Οἱ Ἑφτάμπουλες»), οἱ Τουρκογιαννιώτες, μνημονεύει ὁ Γ. Βλαχλεῖδης τὴν διατήρησάν ὡς τὰ τελευταῖα μὲ τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν.

Ἔτσι μετὰ τὴν σύναψη τοῦ συμβολαίου γάμου («Νιγκιά») ὁ πλησιέστερος συγγενὴς τοῦ γαμπροῦ περιέβαλε τὸ μπράτσο τῆς νύφης μὲ τὸ τόξο καὶ τὴν ἔβγαζε ἀπὸ τὸ θάλαμον εἰς τὴν αἴθουσαν σὲ ἔνδειξιν τῆς κυριαρχικῆς παραλαβῆς.

Τὸ τόξο αὐτὸ ἦταν μεσαιωνικὸ καὶ σώζονταν μέχρις ἐσχάτων «συναποκομισθὲν ὑπὸ τῶν ἀνταλλαγέντων Τούρκων».

Κατὰ τὴν διαρρύθμισιν τοῦ χώρου αὐτοῦ τῆς παλαιᾶς Ζωσιμαίας Σχολῆς καὶ τῆς κατασκευῆς, τῶν τωρινῶν καταστημάτων σύστησα στὸ φίλο καὶ τότε Γυμνασιάρχη Γιάννη Παπαγιαννόπουλο νὰ προσέξουν κατὰ τὸ σκάψιμο, μήπως βρεθοῦν οἱ τάφοι τῶν θρυλουμένων ἑπτὰ γυναικῶν, καθὼς καὶ ὅ,τι ἄλλο, γιὰ τὴ διαλεύκανση τοῦ ἀμφιλεγόμενου σχετικοῦ ζητήματος.

Ἄτυχῶς ὅμως, ὅπως μοῦ εἶπε ἀργότερα, δὲ βρέθηκε τίποτε. Κατὰ τὴ γνώμη μου πιθανὸν νὰ ἦταν πολὺ βαθύτερα οἱ τάφοι λόγῳ προσχώσεων.

115. Χαῖρεντὶν Πασιᾶ Σαράϊ: Ἦταν ἓνα χτίριο ἐντυπωσιακὸ μὲ μιὰ μεγαλόπρεπη πύλη μὲ τὰ οἰκόσημά τοῦ ἰδιοκτήτη της, σωστὴ καστρόπορτα, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη σὰν δείγμα τῆς μεγαλοπρέπειας τοῦ κτιρίου.

Τὸ σαράϊ τὸ συνέδεε μιὰ ξύλινη γέφυρα μὲ τὸν κῆπο, ποὺ τὸν χώριζε στὰ δύο ὁ δρόμος, Μιχ. Ἀγγέλου καὶ ἡ ὁποία (γέφυρα) ἦταν διαρρυθμισμένη σὰν αἶθουσα συνέχεια πρὸς τὸ κύριο κτίριο μὲ παράθυρα (Γοτθικὰ τότε) ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς γιὰ νὰ κάνουν «σεργιάνι» τὰ χαρέμια πρὸς τὸ δρόμο.

Στὸ κτίριο αὐτὸ τὰ τελευταῖα τοῦ χρόνια εἶχε στεγαστεῖ προσωρινὰ καὶ ἡ ὄνομαστὴ Ἑταιρεία Ἡπ. Μελετῶν.

Ἄτυχῶς κατεστράφη ἀπὸ πυρκαϊὰ ὀλόκληρο τὸ κτίριο μὲ τὴ γέφυρα, πλην τῆς πύλης. Ἦταν ἰδιοκτησία τῆς Φρόσως Ἰωαννίδου.

Ἦταν ἓνα ἀξιόλογο κτίριο παληᾶς ἀρχιτεκτονικῆς τέχνης Γιαννιώτικης μὲ τὴ μοναδικὴ ἰδιομορφία τοῦ «γεφυριοῦ».

116. Τὰ ψαράτ'κα: Ὁ χώρος πωλήσεως τῶν ψαριῶν. Ἦταν ἓνα ἡμικύκλιο ξύλινο στέγαστρο διαιρημένο σὲ μαγαζάκια κατασκευασμένο μεταπελευθερωτικὰ ἀπὸ τὸ Δῆμο, κάτω ἀπὸ παχύσκια πλατάνια, κοντὰ στὴ «Σκάλα» τῆς Λίμνης γειτονιὰ μὲ τὰ ταμπακαριὰ (βυρσοδεψεῖα).

117. Τὸ Ὁρολόγι τοῦ Κάστρου: Στὸν πύργο πάνω ἀπὸ τὴν κυρία Πύλη τοῦ Κάστρου ὑπῆρχε ἓνα παμπάλαιο μεγάλο ὠρολόγι «Βενετσιάνικο» τόλεγαν, ποὺ ἡ σήμανση τῶν ὠρῶν ἀκούγονταν σ' ὄλα τὰ Γιάννινα. Ἄτυχῶς τὸ μηχανισμό του τὸν ἀφαίρεσαν οἱ Ἴταλοὶ κατὰ τὴν πρώτη τρίμηνη κατοχὴ, ποὺ μᾶς ἔκαναν στὰ Γιάννινα τὸ 1917 μὲ σκοπὸ νὰ μὴ τὸ ξανακουνήσουν πιά ἀπὸ τὴν πόλη μας. Ἐκτοτε, ἔμεινε μόνο, σὰν θλιβερὸ λείψανο ἢ «πλάκα» τοῦ ὠρολογιοῦ χωρὶς δεῖκτες.

Οἱ τροχοὶ του, ὅπως θυμᾶμαι, ποὺ σκαρφαλώναμε ἀπὸ πε-

ριέργεια με τὰ ἄλλα παιδιά, ὡς ἐκεῖ ψηλά, ἦταν μεγάλοι κατὰλληλοι γιὰ κάρρο! Ὅταν σκαλίζονταν ὁ μηχανισμός του, ὅπως μᾶς διηγοῦνταν, χτυποῦσε ἀσταμάτητα γιὰ πολλήν ὥρα. Μποροῦσε νὰ μετρήσῃ 100, 200, 400... χτύπους. Ἀπ' αὐτὴν τὴν αἰτία λέγουν ὡς τὸν καιρὸ μου γιὰ τοὺς φλύαρους: «ἄσ'τον αὐτόν, εἶναι σὰν ἡ ὥρα τ' Κάστρ'(ου)!

Ὅμως εἶχε καὶ τὴν ἀστεία πλευρά, ὅπως ἄκουγα τοὺς παλιούς μαχαλιῶτες μας. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἶχαν γιὰ συντηρητὴ ἕναν νιζάμη (Νιζάμη) = κατὰ τὴν λαϊκὴ ἔκφραση δηλ. «τακτικὸ» στρατιώτῃ ὠρολογᾶ.

Ὅταν μεθοῦσε τὸ σκαντάλιζε κι' ἄρχιζε τὴν ἀτέλειωτὴ «φλυαρία» του, ὅπως προαναφέραμε. Τὸν ἐπιαναν, τὸν τεχνίτη καί... «φοῦντα μέσα» στὴ χαψανέ (φυλακὴ). Ἔβαζαν ἄλλο ἀντικαταστάτῃ, ὅμως αὐτὸ τὴ δουλειά του. Ἐκείνο ποῦ ἤξερε, ἤξερε! Δὲν μποροῦσε νὰ θρῆ τὴ θλάθῃ του κανέναν...

Τὸν ἔβγαζαν τὸ Νιζάμη, ὅταν ξεμεθοῦσε ἀπὸ τὴ χάψῃ καὶ τὸ ἔσιαζε. Ὅμως στὸ πρῶτο μεθύσι του τὸ σκαντάλιζε καὶ νὰ πάλι χαψανέ... καὶ πάλι... καὶ πάλι τὰ ἴδια!

Οἱ Γιαννιῶτες, Χριστιανοὶ καὶ Τοῦρκοι τὸ εἶχαν πιά γιὰ γλέντι! Καὶ ἦταν νὰ μὴ γελοῦν!... Ἔτσι ἀπὸ τότε ἔμεινε ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ φλύαρου, «σὰν ἡ ὥρα τ' Κάστρ'(ου)».

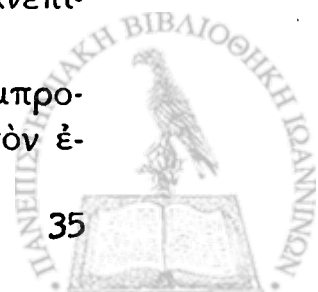
ΣΗΜ.: Εἶχε πῆ κάποιος Δήμαρχος, δὲ θυμᾶμαι ποιός, πῶς θὰ τοποθετοῦσε ἄλλο ὠρολόγι στὴ θέση του, ἀλλὰ δὲν ἔγινε τίποτε ὡς τὰ σήμερα. Ὅμως σὰν τὸ παλιὸ δὲν ξαναθρίσκειται.

118. Τὸ Ὁρολόγι τῆς Κεντρικῆς Πλατείας: Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Ὁρολόγι τοῦ Κάστρου, ποῦ προαναφέρουμε, ὑπῆρχε καὶ ὁ κομψὸς Πύργος - Ὁρολόγι τῆς Κεντρικῆς Πλατείας τῆς πόλεως.

Ἀνηγέρθηκε τὸ 1905 μετὰ τὴν εὐκαιρία τῶν Ἰωβηλαίων τοῦ Σουλτάν Ἀμπντούλ Χαμίτ, σὰν δῶρο τῶν Γιαννίνων πρὸς τὸν ὑψηλὸν Πατισάχ, μετὰ τὴν προτροπὴ τοῦ Ὁσμάν Πασιᾶ, τοῦ καλοῦ καὶ δίκαιου, ποῦ εὐνοοῦσε τὸ Μιλιέτ τῶν Ρωμιῶν, φυσικὰ καὶ γιὰ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος, ἔναντι τῶν Ρουμάνων καὶ τῶν Ἀλβανῶν. (Βλ. Ὁσμάν Πασιᾶς).

Εἶχε μεγάλη ἰσχὺ, γιὰτὶ κοντὰ στὰ ἄλλα ὑπῆρξε καὶ ὑπασιστής τοῦ φοβεροῦ Χαμίτ. Τὸ Ὁρολόγι - Πύργος εἶναι ἔργο τοῦ ἀρχιτέκτονα Περικλῆ Μελίρρυτου, ἀπόφοιτου τοῦ Πανεπιστημίου Παρισίων.

Ἡ ἀρχικὴ θέση του ἦταν στὸ Κέντρο τῆς πλατείας, μπροστὰ στὸ Ξενοδοχεῖο «Ἀθέρωφ» τοῦ Ἰχσάν Ἐφέντη ἀπὸ τὸν ἐ-

ξώστη του τὸ 1908 κατὰ τὶς ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις τῶν Νεοτούρκων γιὰ τὸ «Σύνταγμα» (Χουριέτ) μίλησαν Χριστιανοί, Τούρκοι καὶ Ἑβραῖοι, ἐξυμνώντας τὴν «ἰσότητα καὶ ἀδελφότητα» ποὺ διακήρυττε.

Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν περιλαμβάνονταν καὶ ὁ πολλὰ παθῶν γιὰ τὴν ἐθνικὴ του δράση δικηγόρος Γεώργιος Τζαβέλας, Πρόεδρος τοῦ Πανηπειρωτικοῦ Συλλόγου, ἡ κόρη τοῦ ὁποίου Ἄντιγόνη, τηροῦσε τὸν ἀπόρρητο Κώδικα Ἀλληλογραφίας καὶ τὸ ἐμπιστευτικὸ ἀρχεῖο τοῦ Κομιτάτου μετὰ τοῦ Γεν. Ἐπιτελείου Στρατοῦ κατὰ τὸν Ἑλληνοτουρκικὸ πόλεμο 1912—13. (Βλ. λ. Παπαδοπούλου Ἰνικ. ὁδὸς π. Νικολάκη Ἐφέντη).

Στὴ σχετικὴ φωτογραφία διακρίνεται ὁμιλῶν καὶ ὁ Γ. Τζαβέλας.

Κατὰ τὶς ἐορτὲς τῆς Νίκης τῶν συμμάχων (Ἄντάντ) τὸ 1918 τὴν ὥρα τῆς παρελάσεως στὴν πλατεία τοῦ Πυροβολικοῦ μας, ὁ τροχὸς ἐνὸς κανονιοῦ προσέκρουσε στὸ σιδερένιο κινκίδωμα τοῦ Ὁρολοιοῦ καὶ τὸ ἔρριξε κάτω.

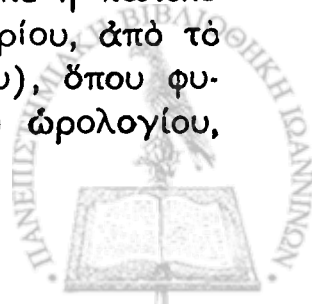
Ἐξοργισμένος ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ ὁ τότε Γεν. Διοικητῆς Ἡπείρου, ὁ γνωστὸς μετέπειτα Ἀρμοστής Σμύρνης, Ἄρ. Στεργιάδης, διέταξε τὸ Δήμαρχο Ἰωαννίδη νὰ μεταφερθῆ τὸ Ὁρολόγι τὸ ταχύτερο σὲ ἄλλο σημεῖο.

Ἄμ' ἔπος — ἄμ' ἔργον, τὴν ἐπομένη ὁ Περικλῆς Μελίρρυτος, ὁ ἀρχικὸς κατασκευαστῆς του, ἀρχισε νὰ τὸ διαλύη καὶ τὸν μὲν μηχανισμό τοῦ Ὁρολοιοῦ καὶ τὴν καμπάνα τοποθέτησε στὸ ὑπόγειο τοῦ παλιοῦ κτιρίου τοῦ Δημαρχείου (ὁδὸς Μπιζανίου), τὰ δὲ λαξευτὰ μάρμαρα, ἀριθμημένα, στὸν παραπλεύρως ἀνοιχτὸ χῶρο, ὅπου παρέμειναν ἐκτεθειμένα, ὀλόκληρη ὀκταετία.

Τὸ 1925, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπάρχουσα ἐντοιχισμένη ἐπιγραφή, καὶ ὅχι τὸ 1926, ὅπως προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, ἀναφέρεται εἰς τὰ «Ἀπαντα» τοῦ Σ. Ζούμπου, ἐπὶ Δημάρχου τοῦ εὐεργέτη τῆς πόλεως Βασ. Πυρσινέλλα, ἀναστηλώθη στὴ Ν.Α. γωνία τῆς πλατείας σῶον καὶ ἀκέραιο, ὅπως ἦταν καὶ πρὶν.

Τὸ ἀτύχημα εἶναι, πῶς, ὅταν ἀνέσυραν τὴν καμπάνα ἀπὸ τὴ σκόνη τοῦ ὑπογείου, διαπίστωσαν ὅτι ἦταν ραγισμένη καὶ κατὰ συνέπειαν ἀχρηστῆ.

Κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ Δημάρχου μεταφέρθηκε ἡ παλαιὰ βενετσιάνικη καμπάνα τοῦ Ὁρολοιοῦ τοῦ Φρουρίου, ἀπὸ τὸ Παρεκκλήσι Ἁγίων Ἀναργύρων (τοῦ Φρουρίου), ὅπου φυλάσσονταν, λόγω μὴ λειτουργίας τοῦ εἰρημένου Ὁρολοιοῦ,

για τούς λόγους που αναφέραμε στο Κεφ. 114, και τοποθετήθηκε στον αναστηλωθέντα πύργο της πλατείας. "Εκτοτε παραμένει εκεί σημαίνοντας τις ώρες με την αργυρόχη φωνή της.

Και λίγα για τις περιπέτειες της πολύπλαγκτης αυτής καμπάνας:

Στά τέλη του 17ου αί., στάλθηκε από το Δόγη της Βενετίας 'Αλ. Σεμιτιέπολο, σαν δῶρο προς το Δῆμο Πρεβέζης, που υπήγετο τότε υπό την κυριαρχία της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας, «εἰς παντοτεινὴν φιλίαν καὶ ἐνότητα», σύμφωνα με τὴν ὑπάρχουσα ἐπιγραφή στα χεῖλη της.

'Αργότερα ὅταν ὁ 'Αλῆ Πασιᾶς κατέλαβε τὴν Πρέβεζα ἀπὸ τοὺς Γάλλους μετέφερε τὴν ὀνομαστὴ αὐτὴ καμπάνα γιὰ τὴ μελωδικότητά της, στὰ Γιάννινα, καὶ τὴν τοποθέτησε στὸ μεγάλο πύργο τῆς κεντρικῆς πύλης τοῦ Φρουρίου.

'Ατυχῶς ὅμως, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἀνωτέρω Σ. Ζ., δὲν ἀποδίδει τὸν ἦχο ὀλοκληρωμένο ἀπὸ ἓνα μικρὸ τραῦμα στὰ χεῖλη της ποὺ ἔπαθε κατὰ τὴ νέα μεταφορά της, καὶ ἀπὸ τὸ «ρόπτρο» (γλωσσίδι) της, τὸ προερχόμενο ἀπὸ τὸ παλαιὸ μηχανήμα καὶ τὸ ὁποῖο δὲν φτάνει στὰ ἄκρα τῆς περιφέρειας τοῦ κώδωνα.

«Παρὰ ταῦτα, κατὰ τὰς νύκτας, ἰδίως, τὸ κτύπημα τῶν ὠρῶν ἐντυπωσιάζει τὸν ἀκούοντα μετὴν θαρεῖαν καὶ μελωδικὴν φωνὴν του καὶ τὸν παράδοξον ἦχον».

ΣΗΜ.: Ὁ καλλιτεχνικὸς πύργος τῆς πλατείας ἔχει ἐντειχισμένες τέσσερες μαρμάρινες πλάκες — ἀπὸ μία σὲ κάθε πλευρὰ — οἱ ὁποῖες φέρουν ἀνάγλυφα ἢ μὲν μία τὸν «τογρὰ» (μονόγραμμα) τοῦ Σουλτάνου Χαμήτ, ἢ δεύτερη σύμπλεγμα ἀπὸ δύο σημεῖα, ὅπως θυμᾶμαι, μετὰ χρώματα ἢ μία κόκκινο καὶ ἢ ἄλλη πράσινο (σημαία τοῦ Προφήτη Μωάμεθ), μετὰ δύο διασταυρωμένες κἀννες πυροβόλων, καὶ ἀπὸ πάνω τὴν ἡμισέληνο μέσα σὲ ἀκτινωτὸ κύκλο.

Στὴ βάση τοῦ πύργου ὑπάρχουν τέσσερες καλλιμάρμαρες κρῆνες — μία σὲ κάθε πλευρὰ — ποὺ τροφοδοτοῦνταν ἀπὸ τὸν ἀγωγό, ποὺ περνοῦσε ἀντίπερα καὶ κατευθύνονταν στὸ μεγάλο «Μπαῖρακλῆ» τζιαμί τῆς ἀγορᾶς, στὴ γωνία Λόρδου Βύρωνος — Ἐλευθερίου Βενιζέλου.

Τὸ τζιαμί αὐτὸ ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἐπίσημα, ὅπως προαναφέραμε, (βλ. Κεφ. 125), ὅπου ὑπῆρχε ὁ τάφος τοῦ Ἐβλιγιᾶ (ὀσίου) Ζουλφικάρ. Κάθε Τρίτῃ τὸ ἐπισκέπτονταν ὁ μεγάλος Σιέης (Σιεῖχ) καὶ διάβαζε «φατιχάδες» (εὐχές).

Κατὰ τὶς μεγάλες γιορτὲς στήνονταν ἢ σημαία τοῦ προφή-

τη ή πράσινη στο φωταγωγημένο τριγύρω έξωστη του Χότζια που «μπαγλατούσε» έξ ου και ή ονομασία του μπαϊρακλή (μπαϊράκ=σημαία).

Τζαμίά και τεκέδες

119. Άσλάν Πασια Τζιαμί: Κτίσμα του Άσλάν Πασια μετά την καταστολή του κινήματος του Διονυσίου Σκυλοσόφου (1611) Μητροπολίτου Τρίκκης, ο όποιος συνελήφθη μετά των δύο πρωτεργατών του, έγδάρη ζωντανός και έσύρθη από Έβραίους μισοζώντανος στά σοκάκια. Το δέρμα έστάλη στο Μ. Βεζύρη στην Κωνσταντινούπολη. Οί άλλοι δύο σταυρώθηκαν στη σημερινή κεντρική πλατεία και κάηκαν με Τόρτσα' οί μασχάλες τους. Το Τζιαμί είναι θεμελιωμένο στη θέση του Ναού Άγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Ο Τουρμπές του Άσλάν σώζεται πίσω από το Τζιαμί. Πέθανε το 1618.

Το κτίριο κείται πάνω στο βράχο του φρουρίου (Β.Α.) και χρησιμοποιείται σαν Μουσείο Δημοτικό όπου φυλάσσονται Βυζαντινές Εικόνες, Σκεύη Ίερά, στολές ήπειρώτικες, όπλα του 1821, πορσελάνες του «Πολυτεχνείου» Ίσλιάχανε, καθώς και το περίστροφο του Έσάτ Πασια, που το έδωκε στον Ίω. Λάππα Γραμματικό και Διερμηνέα του Γαλλικού Προξενείου, όπως προαναφέραμε. Το βράδυ της 20ης Φεβρουαρίου 1913, Τούρκοι στρατιώτες φεύγοντας έβαλαν φωτιά σε μαγαζιά. Ο Λάππας νύχτα βαθειά έτρεξε στον Έσάτ να διαματυρηθεί και να ζητήση βοήθεια. Πράγματι του έδωκε στρατιώτες της προσωπικής φρουράς του, καθώς και το περίστροφό του για να πάνε στην αγορά. Άργότερα ή οικογένεια Λάππα το έδώρησε στο Δημοτικό Μουσείο.

120. Έμιρλερ Τζιαμί (των Έμιρηδων = Πριγκήπων): Έκειτο στην πλατεία Πάργης (Μίρ το Σιάδ) κοντά στο νεόδμητο Ναό του Νεομάρτυρα Γεωργίου. Ξαναοικοδομήθηκε το 1788. Κατελάμβανε με το νεκροταφείο όλη την Άν. πλευρά της πλατείας (βλ. λ. πλατεία Πάργης). Έκει ο Σιέης (Σιέϊχ) του Κάστρου, ξεκινώντας από το Άσλάν Τζιαμί, τελείωνε τα «Μεθλιούτια», γενέθλιες ακολουθίες - ύμνολογίες του Προφήτη Μωάμεθ.

1) Χοντρές λαμπάδες.

121. Ζεθαντιέ ή Σαθαντιέ Τζιαμί : Κτίσθηκε στή θέση του Ναού Ἁγ. Σάββα, έξ οὔ και ή όνομοσία, μετά την κατάληψη τής πόλεως (1430) μέ συνθήκη από τους Τούρκους. Κείται στην όδο Κομνηνών (Συνοικία Σαθαντιέ). Στόν άπέναντι χῶρο του κτιρίου υπήρχε τό έκτεταμένο νεκροταφείο, όπου τώρα υπάρχει τό Ναΐδριο Ἁγίου Κων) νου—Ἐλένης και τό παλαιό Γηροκομείο κτισθέν επί Μητροπολίτου Σπυριδωνος, τώρα υπάρχει τό κτιριακό συγκρότημα Οίκοτροφείου Θηλέων (φοιτητριών) και άλλο κτίριο ήμιτελές έργα τής Μητροπόλεως επί Σεραφείμ. Ὁ υπόλοιπος χῶρος ως Δημοτικός Κήπος μέ άθλοπαιδιές.

122. Ἴμπροχώρ Τζιαμί: Ἦταν στην πλατειούλα Σκουμπουρδῆ, έναντι του Ξενοδοχείου Ἐγνατία.

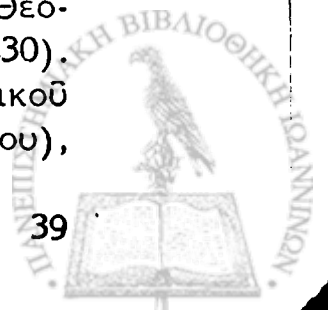
Ἐνθυμούμαι είχε διασωθεϊ τό πηγάδι του. Τό είχε μεταβάλει σε... θρύση ό Δημομηχανικός Μελίρρυτος «κατέβαινε» λίθινη σκάλα σε άρκετό βάθος παραπλεύρως του τοίχου του πηγαδιου, λίγο πιο κάτω από τή στάθμη του νεροῦ, όπου στο τοίχωμά του ήταν προσαρμοσμένος κρουнос (κάνουλα), που άνοιγόκλεινε, για ὕδρευση και δρόσισμα τῶν διαβατῶν. Λίαν ευεργετική ἔμπνευση πρό τής κατασκευής του νῦν ὕδραγωγείου τής πόλεως. Τό γνωρίζω από προσωπική πείρα.

123. Κούμπλου Τζιαμί: Βρίσκονταν στην όδο Ἄθέρωφ («Καμάρες»), όπου τώρα τό Τοσίτσειο Μέγαρο.

124. Κανλι Τσιεσμέ Τζιαμί: Ἦ Τζιαμί του Πασια Καλου. Πιθανότερη είναι ή πρώτη όνομασία (θρύση αίματος) που θυμίζει τις σφαγές τῶν Χριστιανῶν μετά την άποτυχία του κινήματος Διονυσίου του Φιλοσόφου (1611) και τή σφαγή διακοσίων στα καλάμια τής λίμνης πίσω από την Ἁγία Μαρίνα, που ήταν κρυμμένοι.

Ἰδρυτής φέρεται ό Χατζῆ Μεχμέτ Πασιας, γυιός του Ἄσλάν Πασια, σύμφωνα μέ την υπέρθυρη έπιγραφή του. Ὑπήρχε και δίκρουνη θρύση. Τό κτίριο υπάρχει μέ κολωθό τό μιναρέ. Κείται στην όδο 21 Φεβρουαρίου. Τώρα επισκευάζεται, όπως πληροφοροῦμαι από την Ἀρχαιολογική Ὑπηρεσία.

125. Λιάμ Τζιαμισι ή Μπαχράμ Πασια: Ἐκειτο στην θέση τής Ἐκκλησίας του Ἁγ. Ἰωάννου του Θεολόγου καταστροφέντος μετά την παράδοση τής πόλεως (1430). Ἔτος άνεγέρσεως 1550(;) στο άλσύλιο του άλλοτε τουρκικοῦ νεκροταφείου. Τό πανύψηλο κυπαρίσσι (εις Πλ. Ζαλόγγου),

μαρτυρεί την προϋπαρξη ἐκκλησίας, ὅπως συμβαίνει καὶ σὲ ἄλλα τεμῆνη. Οἱ Τοῦρκοι δὲ χρησιμοποιοῦσαν τέτοια δέντρα.

126. Μ π α λ ἰ κ —ε τ— Χ ο υ ν τ ᾱ Τ ζ ι α μ ἰ: Ἀναφέρεται σὲ φερμάνι τοῦ Σουλτάν Ἀβδούλ Μετζζίτ κατὰ μῆνα Ραμαζάν (ἄραβ. σεληνιακὸς μῆνας, ἔτος 1260) πρὸς τὸν Μ. Βεζύρη καὶ Δ)τὴν Ἰωαννίνων Ἰσμαήλ Ραχμῆ Πασιάν. Ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ σὲ ἄλλο παρόμοιο πρὸς τὸν Βαλῆν Ἰωαννίνων Χαφούζ Ἀχμέτ Πασιάν (Τζεμαγέλ Ἀχίρ, 1262 ἔτος). Ἄγνωστος ἡ θέσις του. (Ἀρχεῖο Χαραλ. Ἀρεταίου Καθηγητοῦ τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς).

127. Μ ε χ μ ἔ τ Π α σ ι ᾱ (Λ ε λ ι π α ρ ᾱ): Βρίσκονταν στὴ θέσις τῶν Δημοτικῶν λουτρῶν, ἀπέναντι τοῦ Στρατοδικαίου πλάϊ ἀπὸ τὸ πρῶην Πρακτορεῖο Ἰωαννίνων — Ἀθηνῶν. Στὸ χῶρο τοῦ νεκροταφείου του κτίσθηκε Δημοτικὸ κτίριο, ὅπου στεγάζεται ἡ Ὑδρευσις τοῦ Δήμου.

128. Μ ε τ ζ ἦ τ: Μικρὸ μὲ ξύλινο κοντὸ μιναρὲ μέσα στὸ Κάστρο στὴν ἀρχὴ τῆς ὁδοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου. Τὸ κτίριο ὑπάρχει χωρὶς μιναρὲ χρησιμοποιοῦνταν ὡς τώρα τελευταία σὰν ἰδιωτικὴ κατοικία.

129. Μ π α ἰ ρ α κ λ ῆ Τ ζ ι α μ ἰ τῆς Ἀγορᾶς: Γωνία Βενιζέλου (πρ. Ἀνεξαρτησίας). Καταστήματα Μαρνέλη—Τσουκανέλη — Κυριαζῆ — Λόρδου Βύρωνος. Χτίστηκε ἀρχῆς τοῦ 1500 ἀπὸ τὸν Σουλτάν Βαγιαζήτ Γκυλντιρίμ πλησίον τοῦ μὴ ὑφισταμένου Ναοῦ τοῦ Ἀγ. Μηνᾶ, ἦταν τὸ ἀρχαιότερο τουρκικὸ κτίσμα. Κατεστράφη κατὰ τὴν πολιορκία τοῦ Ἀλῆ Πασιᾶ μὲ ἐμπρηστικὰς μπόμπες ἀπὸ τὸ Κάστρο. Ἀνακαινίστηκε τὸ 1826 ἀπὸ τὸν Μεχμέτ Δερσιμῆ. Ἡ ὑπέρθυρη ἐπιγραφή του διασώθηκε στὸ Μουσεῖο Ἀσλάν Πασιᾶ.

Τὸ ὄνομά του πάρθηκε ἀπὸ τὸ πράσινο μπαϊράκι τοῦ Προφήτου ποὺ στήνονταν στὸ μιναρὲ σὲ μεγάλες γιορτές.

Ἄκουγα, μικρὸς τότε, τὸν καλλίφωνο μουεζίνη μὲ τοὺς γλυκύφθογγους λαρυγγισμοὺς κατὰ τὸ ἀξιάμ (δύση) νὰ ἀναπέμπη πρὸς τὸν Ἀλλάχ τὴν καθιερωμένη προσευχὴ (Ναμάζ) (Λιά Ἰλιά - Ἰλιαλλάχ Μωχαμέτ Ρεσοῦλ — ἀλλάχ! (ἕνας εἶναι ὁ Θεὸς κι' ὁ Μωχάμετ ὁ Προφήτης του).

(Συνέχεια στὸ ἐπόμενο)

Η ποιότητα επιβραβεύεται

... γιατί πιστεύουμε ότι η προτίμηση του κοινού πάνω από μισό αιώνα στα προϊόντα MISKO, είναι η καλύτερη επιβράβευση.

Ωστόσο έρχεται σαν επιβεβαίωση και το γεγονός ότι στα τελευταία 5 χρόνια κερδίσαμε 4 ακόμα Διεθνή Βραβεία.

Τα βραβεία αυτά καταξιώνουν την προσπάθεια της MISKO να προσφέρει ποιοτικά προϊόντα όχι μόνο στο Εσωτερικό, αλλά και στο Εξωτερικό

Τώρα η MISKO έχει συνολικά 54 Διεθνή Βραβεία σε 58 χρόνια.

Τα συμπεράσματα βγαίνουν μόνα τους.

MISKO
ΜΑΚΑΡΟΝΙΑ ΚΟΡΥΦΑΙΑΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΛΑΜΛΑ ΑΕΦΑ

22 χρόνια το βιβλιοπωλείο μας, (Ασκληπιού 3) στην Αθήνα, εξυπηρετεί το αναγνωστικό κοινό με συνέπεια και με την πάντοτε ενημερωμένη βιβλιοθήκη του - στη λογοτεχνία, στην ποίηση, στο θέατρο· στα βιβλία Τέχνης, στην φιλοσοφία, στην ιστορία και σε πολλά άλλα θέματα.

Στα Γιάννινα πάλι (Βλαχλείδη 8), 3 χρόνια τώρα, λειτουργεί το βιβλιοπωλείο μας - κόσμημα για την πόλη θα μπορούσαμε να πούμε - και εξυπηρετεί με την ίδια ευσυνειδησία και ευγένεια το μεγάλο κοινό που μας αγκάλιασε και μας προτίμησε για την εξυπηρέτησή του.

Στη «ΔΩΔΩΝΗ» έχει γίνει παράδοση πια, η πλούσια και πάντοτε ενημερωμένη συλλογή των καλών εκδόσεων.

Να θυμάστε πάντοτε ότι η «ΔΩΔΩΝΗ» εξυπηρετεί.

